

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO
TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Kuopion ruutukaavakorttelit – täydennysrakentaminen historiallisessa rännikatu-
tuymppäristössä

Kuopio grid plan blocks – infill development in historic firestreet environment

Diplomityö 3/2014

Arkkitehtuurin koulutusohjelma

Jouko Salmesvuori

Tarkastaja: professori Markku Hedman

Tarkastaja ja aihe hyväksytty Talouden ja rakentamisen tiedekuntaneuvoston
kokouksessa 5.3.2014

Tekijä:	Opiskelijanumero:	Esittelypvm.:
Jouko Salmesvuori	168550	20.5.2014

Diplomityön nimi:

Kuopion ruutukaavakorttelit – täydennysrakentaminen historiallisessa rännika-
tuympäristössä

Tarkastaja:

professori Markku Hedman

TIIVISTELMÄ

Diplomityöni perustuu opiskelijoille suunnattuun Uusi Puu-Kuopio -arkkitehtuuri-
kilpailuun, jonka järjestäjinä toimivat Kuopion kaupunki ja Eastwood-ohjelma.
Kilpailun tarkoituksena oli löytää mittakaavaltaan ympäristöön sopiva ja asu-
mismuodoltaan uusia keskusta-asukkaita houkutteleva kaupunkipientaloratkai-
su, jota voidaan varioituna ja paikalleen sovitettuna mahdollisesti käyttää myös
muilla vastaavanlaisilla ruutukaavakeskustan täydennysrakentamisalueilla.

Osallistuin kilpailuun nimimerkillä ”Kotipihalla”. Kilpailuohjelmassa yhtenä vah-
vana asuintalotypologiana pidettiin kaupunkipientalomaista tai -rivitalomaista
asumismuotoa. Työssäni päädyin townhouse-tyyppiseen kaupunkipientalorat-
kaisuun, jossa muunneltavilla kalustusratkaisuilla ja avaralla sisätilalla on mer-
kittävä rooli asunnon ja asukkaan sulautumisessa rakennuspaikkaan.

Kilpailualue sijaitsee Kuopion ruutukaava-alueella Minna Canthin kadun, Haa-
paniemenkadun, Kirkkokadun ja Savonkadun rajaaman alueen sisällä. Tunnus-
omaista alueelle on historialliset palokadut, jotka halkovat kortteleita. Kilpailulla
haettiin täydennysrakentamISRatkaisua näiden palokatujen varsille sekä tonttien
muun maankäytön järjestämiselle, kuten pysäköinnille, pihatiloille ja huollolle.

Kilpailutyöni täydentyy diplomityöksi selostus- ja suunnitteluosuudella, jossa
avaan tarkemmin ratkaisujeni muodostumisperiaatteita ja yksityiskohtia.

Author:	Student number:	date:
Jouko Salmesvuori	168550	20.5.2014

Diplomityön nimi:
Kuopion ruutukaavakorttelit – täydennysrakentaminen historiallisessa rännika-
tuympäristössä

Tarkastaja:
professori Markku Hedman

ABSTRACT

My master's thesis is based on the New Wood-Kuopio architecture competition, which was targeted to students and organized by the City of Kuopio and the Eastwood-program. The purpose of the competition was to find an urban detached house solution in an appropriate scale in relation to environment and an attractive type of housing for new downtown residents. The detached house solutions can possibly be varied and adapted in other similar complementary building areas of gridiron city centres.

I took part in the competition under the nickname "Home yard". One of the strongest house typologies of the competition program was the urban detached or terraced houses. In my work, I decided on a townhouse-like urban detached house solution, where convertible furniture solutions and spacious interiors have a significant role in the integration of the residence and the resident into the construction site.

The competition area is located in the gridiron area of Kuopio, bounded by the streets of Minna Canthin katu, Haapaniemenkatu, Kirkkokatu and Savonkatu. Characteristic of the area are the historic fire streets crossing the city block. The competition was aimed at finding solutions for the complementary building in the fire streets, for organizing the use of lots and other land use such as parking, courtyard spaces, service and maintenance.

My competition work is completed to a master's thesis through the description and design sections, where I open the philosophy of my solutions in more detail.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO
2. UUSI PUU-KUOPIO -KILPAILU
 - 2.1. Kilpailualue – ruutukaavakorttelit ja rännikadut
 - 2.2. Kilpailun tavoitteet
3. LÄHTÖKOHTIA SUUNNITELMAAN – KAUPUNKIPIENTALO
4. SUUNNITELMA
 - 4.1. Kaupunkikuva
 - 4.2. Rakennustyyppi
 - 4.3. Muuntojoustavat tilat
 - 4.4. Pysäköinti, jätehuolto, varastot ja asunnon piha-alueet
 - 4.5. Pinta-aratiedot ja autopaikat
5. YHTEENVETO JA LOPPUSANAT

LÄHTEET

LIITTEET

- Kilpailuplanssien pienennökset
- Suunnitelmaplanssien pienennökset

1. JOHDANTO

Kuntatalouden ongelmat, ilmansaasteet, ilmastonmuutos ja yksinäisyyden lisääntyminen muun muassa ovat saaneet kuntapäätäjät miettimään keinoja näiden ongelmien ratkaisemiseksi. Yhtenä merkittävänä syynä ongelmiin nähdään kaupunkirakenteen hajautuminen, joka on johtanut esimerkiksi yksityisautoilun lisääntymiseen ja kuntainfrastruktuurin kustannusten kasvuun. Erityiseksi yksityisautoilua lisääväksi tekijäksi on muodostunut omakotitaloasumisen suosio. Muun muassa omakotitalon vaatima tila suhteessa tonttimaan hintaan johtaa pientaloalueiden rakentamiseen kaupunkikeskustan ulkopuolelle, missä joukkoliikenteen kilpailukyky menetetään esimerkiksi matka-ajan suhteen oman auton käytölle. Ratkaisua ongelmiin haetaan nyt monissa kunnissa kaupunkirakenteen tiivistämisellä ja monipuolistamisella.

Kaupunkirakenteen tiivistämisessä yksi merkittävistä ongelmista on alueen asukkaiden vastustus. Muutosvastarinta kuitenkin heikkenee, kun asukkaat otetaan alkuvaiheessa mukaan kommentoimaan ja suunnittelemaan yhteistä asuinympäristöään. Myös hankkeen ulkopuolisten ja riippumattomien suunnittelijoiden käyttö vähentää vastustusta.

Kuopion kaupungissa aivan keskusta-alueen tuntumassa on käynnistymässä yksi tämän kaltainen tiivistämishanke. Alueesta järjestettiin arkkitehtiopiskelijoille suunnattu ideakilpailu, jonka avulla etsitään vaihtoehtoja modernista, kaupunkimaisesta puurakentamisesta. Tavoitteena on löytää pientalomainen ja urbaani asumisratkaisu, joka innostaisi uusia kaupunkiasumisesta kiinnostuneita asukkaita.

Osallistuin kilpailuun nimimerkillä ”Kotipihalla”. Suunnitelmassa hain uusia asukkaita kaupunkipientalo-tyyppisellä ratkaisulla, jossa tavoitteenani on yhdistää asuinkerrostalon ja omakotitalon parhaita puolia. Asuntojen piha-alueet on selkeästi rajattu, mutta ei kuitenkaan liiaksi karsinoitu. Yhteys kerroksista maantasalle on helposti saavutettavissa. Asunnossa on helposti erillisiksi soluiksi jaettavia yksiköitä. Asukas voi muuntojoustavalla kalusteratkaisulla muokata huonetiloja ja vaikuttaa siten asumisviihtyvyyteen ja asunnon käytettävyyteen myös itse. Autottomaan elämäntapaan siirtyminen helpottuu, kun asunto sijaitsee aivan kevyenliikenteenväylän varrella ja keskusta-alueen tuntumassa, missä julkinen liikenne ja palvelujen verkosto ovat hyvin saavutettavissa. Alueen vähäinen autoliikenne muodostuisi hitaaksi liikenteeksi, joka sopeutuisi kävelijän ryhtiin.

2. UUSI PUU-KUOPIO -KILPAILU

2.1. Kilpailualue – ruutukaavakorttelit ja rännikadut

Rännikatumiljöön on yksi Kuopion keskustan tärkeimmistä tunnuspiirteistä. Rännikadut säilyivät aina 1950-luvulle asti lähestulkoon 1800-luvun lopun kaltaisesti asussaan. Kaupungistuminen 1960- ja 70-luvuilla muutti tämän suuren suomalaisen puukaupunkikeskustan ilmeen seuraavina vuosikymmeninä kortteli korttelilta sellaiseksi kuin se on tänä päivänä nähtävissä. Puukaupunki on pääosin hävinnyt.

Kaupungistuminen on sittemmin jatkanut etenemistään lähiörakentamisen ja suurten pääliikenneväylien varteen rakennettujen kauppakeskusten muodossa kuten muuallakin Suomessa. Kaupungistuminen on kuitenkin saanut viime vuosina monipuolisempia, moniarvoisempia ja yllättävämpiäkin muotoja. Keskusta-asuminen palvelujen lähellä houkuttelee nykyisin eläkeläisten ja opiskelijoiden ohella myös lapsiperheitä. Kuopion keskustan kehittäminen lapsiperheiden asuinmiljöönä on pitkään jäänyt kaupunkisuunnittelussa vähemmälle huomiolle fokuksen kohdistuessa vuosikymmeniä kestäneisiin suuriin kaupunkihankkeisiin esim. Petosella ja Saaristokaupungissa.

Kuopion kaupunki ja Eastwood-ohjelma järjestivät arkkitehtikilpailun tavoitteenaan löytää ympäristöönsä mittakaavaltaan sopiva ja asumismuodoltaan uusia keskusta-asukkaita houkutteleva puurakenteinen kaupunkipientaloratkaisu, jota voidaan varioituna ja paikalleen sovitettuna käyttää mahdollisesti myös muilla vastaavanlaisilla ruutukaavakeskustan täydennysrakentamisalueilla. Kilpailuprosessin itsessään sekä kilpailun tuloksen toivotaan käynnistävän Kuopiossa kehityksen, jonka lopputuloksena keskustan historiallisesti merkittävä mutta 1960- ja 70-lukujen uudisrakentamisen tieltä kadonnut puukaupunkimiljöönä voisi palautua katujen varsille kortteli korttelilta – ei autenttisena historian kuvana, vaan uutena ja elävänä, tämän ajan asumisvaatimukset täyttävänä urbaanina asuinmiljöönä. Tämän kaupunkirakenteen tiivistämiseen tähtäävän ideakilpailun kilpailuaika oli 1.1.–1.4.2014.

2.2. Kilpailun tavoitteet

Kilpailualueen rännikatujen eli palokatujen varsien katutila on jäsentymätön ja tilarajaus epämääräistä. Piha-alueet ja pysäköintipaikat levittäytyvät avoimena ja heikosti toisistaan erottuvana kenttänä lamellitalojen seinustoilta tontin kadunpuoleisille reunoille. Pihojen pintamateriaalit ovat monissa paikoin kuluneet tai

rikkoutuneet ja tonttien väliset raja-aidat rispaantuneet. Pysäköintiä varten on tonteille rakennettu tontin muuhun rakentamiseen nähden irrallisen oloisia pysäköintikatoksia tai autotalleja.

Kilpailutehtävässä pyydettiin kilpailijoita esittämään oma näkemyksensä kilpailualueen täydennysrakentamisesta. Suunnitelman tuli ratkaista neljä toisiinsa liittyvää osaongelmaa:

- 1) Rännikatujen varsien kehittämätön kaupunkikuva.
- 2) Tonteilla olevien kerrostalojen pihatilat.
- 3) Tonttien pysäköintijärjestelyn periaate.
- 4) Uusien, vetovoimaisten ja paikkaansa sopivien puurakenteisten asuinrakennusten, asuntojen ja niihin liittyvien pihatilojen suunnittelu.

Kilpailuohjelman mukaan palkintolautakunta tulisi kiinnittämään erityisesti huomiota seuraavien tavoitteiden toteutumiseen:

- Ratkaisun arkkitehtonisiin ja kaupunkikuvallisiin ominaisuuksiin; ehdotuksen rakennustaiteellinen laatu, rakennuksen liittyminen ja sopeutuminen ympäristöönsä ja kaupunkikuvan täydentäminen.
- Ratkaisun toimivuuteen; idean kehityskelpoisuus ja varioitavuus myös muille vastaavanlaisille rakennuspaikoille Kuopion rännikatujen varsilla.
- Piha-alueiden viihtyisyyteen ja yhteisöllisyyteen/yksityisyyteen.
- Pysäköintiratkaisujen tehokkuuteen ja taloudellisuuteen sekä ympäristöhäiriöiden minimointiin pysäköintiratkaisun yhteydessä.
- Viihtyisään ja pienimittakaavaiseen jalankulkukaupungin katumiljööseen.
- Ratkaisun kokonaistaloudellisuuteen; rakennusteknisten ratkaisujen ansiot, rakentamis-, ylläpito- ja elinkaarikustannukset.
- Asuttavuuteen ja esitettyjen asumismuotojen houkuttelevuuteen.

Yhtenä vahvana asuintalotypologiana kilpailuohjelmassa esitettiin kaupunkipientalomaista tai -rivitalomaista asumismuotoa. Tällä on mahdollista luoda kapeiden (7,2 metriä leveiden) rännikatujen varsille ihmismittakaavaista ja vehreää sekä puurakentamisen lämminhenkisyttä esille tuovaa uutta asuinympäristöä. Tällaiset uudet asuinrakennukset sopeutuvat kooltaan myös samoilla tonteilla olevien kerrostalojen lomaan varjostamatta niiden alimpien kerrosten asuntoja tai yhteistä pihatilaa.

Kuopion ruutukaava-alueella on perinteinen jalankulkukaupungin järjestelmä, jota on uudistettu 1990-luvulta lähtien. Kilpailijan tuli tunnistaa jalankulkukaupungin toiminnat ja ympäristöpiirteet sekä arvostaa niitä ja kehittää kilpailualueita ensisijaisesti uudistuvana jalankulkukaupunkina.

3. LÄHTÖKOHTIA SUUNNITELMAAN – KAUPUNKIPIENTALO

Kuopion ydinkeskustan ruutukaava-alueella on perinteinen jalankulkukaupungin järjestelmä. Erityisesti kilpailuohjelmassa esiin tuodut kilpailualueen ongelmakohdat ja kilpailun arvosteluperusteet antoivat hyvät kehykset suunnitelman työstämiselle. Kilpailuohjelmassa pidettiin myös vahvana asuintalotypologiana suunnittelualueelle kaupunkipientalomaista tai -rivitalomaista asumismuotoa.

Tonteilla olevien kerrostalojen sisäänkäynnit ja muu talojen maantasokerroksen toiminta tulee säilyttää ennallaan. Näissä tiloissa on runsaasti autotallipaikkoja, mikä asettaa piha-alueen toiminnalle omat reunaehdot. Myös piha-alueilla olevien autopaikkojen uudelleensijoittaminen lisärakentamisen alta koettiin yleisesti vaikeaksi tehtäväksi, koska kilpailusta jätetyt kysymykset koskivat lähes yksinomaan autopaikkojen lukumäärää ja sijoittamista. Viihtyisän piha-alueen luomiseksi on osa kerrostalojen ja uudisrakennusten pysäköintipaikoista todennäköisesti vietävä maan alle.

Kaupunkikuvallisesti palokatujen varsien jäsentymätön katutilan ja tontin rajapinta ennen siirtymistä asuntoon sisälle kaipaavat selkeää kaupunkirakentamisen otetta. Siirtyminen kadulta asuntoon voi tapahtua joko suoraan kadulta tai puolijulkisen tilan, kuten etuterassin, kautta. Ongelmaksi kadun rajaan kiinni rakennettaessa muodostuu paloetäisyyksien hallinta osastointivaatimuksineen, koska paloetäisyysvaatimus vastakkaiseen rakennukseen on 8 metriä osastoitamattomana. Katutilan leveys on 7,2 metriä.

Suunnittelualueen maaston kaltevuus johtaa erityisesti pitkänomaisen rakennusmassan porrastuksiin. Tämä tulee huomioida asunnon sisääntulon esteettömyysvaatimusta noudatettaessa. Myös rakennuksen sisätiloissa tulisi toteuttaa esteettömyyttä varsinkin ikääntyvän väestön kannalta. Tämä olisi hyvä huomioida esimerkiksi hissivarauksena useampikerroksisessa asunnossa.

Asunnon sisätilojen muuntojoustavuuden avulla voidaan lisätä asukkaan asumisvuosia asunnossaan. Helposti muunneltava asunto mukautuu elämäntilanteiden muutoksiin ja mahdollistaa esimerkiksi usean sukupolven asumisen samassa asunnossa. Myös ylimääräisen tilan vuokraaminen ulkopuoliselle onnistuu. Vuokraaminen on usein taloudellisesti kannattavaa ja se tarjoaa mahdollisuuden luoda uusia sosiaalisia kontakteja.

Aivan ensimmäisistä luonnoksistani lähtien koin tärkeäksi asukkaan mahdollisuuden muokata asumistilaansa ajan saatossa niin, että kiintymys asuinpaikkaan säilyisi mahdollisimman pitkään. Aluksi tarkastelin suunnittelualueetta yhden tai kahden asunnon erillistalojen kautta. Ideana oli asuinrakennuksen perusrunkoon liitettävät ”elementtiblokit” – valmiit sauna-, pesuhuone-, wc-, porras- ja makuutilaelementit. Asukas voisi valita tarvitsemansa tilat joko rakennusvaiheessa tai jälkikäteen tarpeen mukaan. Tällainen yksittäinen asuinrakennus olisi kuitenkin kasvanut liian suureksi, mikä johti huonoon tonttitehokkuuteen. Tämä johti luonnostelun rivitalomaiseen ratkaisuun ja muuntojoustavuuden toteuttamiseen perusrungon sisäpuolella.

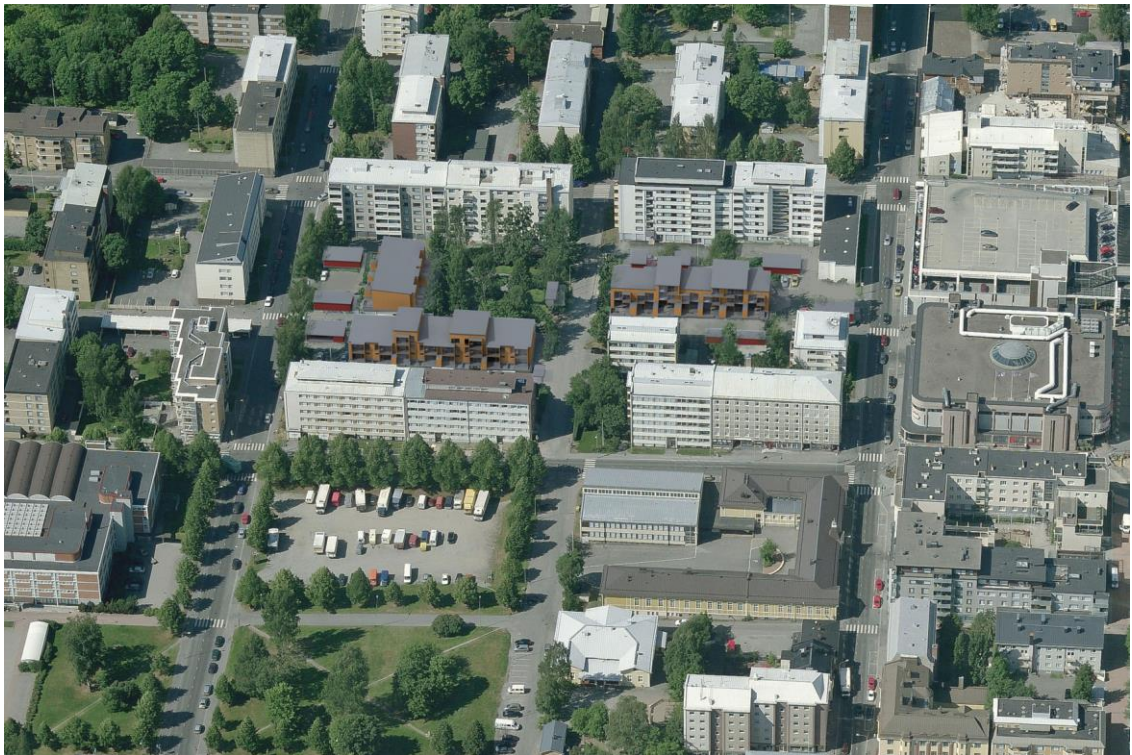
Lähtökohdista alkoi vähitellen muodostua kaupunkipientalo eli townhouse. Keski-Euroopasta tuttu townhouse, suomeksi riviomakotitalo tai kaupunkipientalo, on rivitaloa hieman syvempirunkoisempi ja julkisivultaan kapeampi. Kerroksia townhousessa on jopa kolme tai neljä, mikä aiheuttaa portaiden palo-osastointivaatimuksen. Myös toinen varatiemahdollisuus ylimmistä kerroksista vaaditaan. Monikerroksisissa asunnoissa esteettömyys on huomioitava suunnittelussa ja hissien tai nostimien kehittämiseksi tulee tarvetta townhouse-tyyppisen rakennuskannan lisääntyessä.

Muunneltava kaupunkipientalo on tilankäytöllisesti tehokas, mutta siitä huolimatta persoonallinen asumismuoto. Se elävöittää vanhaa kerrostaloaluetta ja mahdollistaa uudenlaisen kaupunkiasumiskulttuurin synnyn. Puurakenteisena se myös jatkaa Kuopion vanhaa puukaupunkiperinnettä. Tarvitaan vain hyviä, asukkaita houkuttelevia esimerkkejä tai tyyppitaloratkaisuja, esimerkiksi sellainen talomalli, jonka omakotitaloasumisesta unelmoinut ja samalla yksityisautoliikenteeseen tukeutuva kokee omakseen.

4. SUUNNITELMA

4.1. Kaupunkikuva

Suunnitelmassa on jatkettu kaupungin selkeää ruutukaavamaisuutta pienempi-rakeisena korttelitasolla. Kortteleita rajaavien lamellikerrostalojen muotoa on toistettu pitkänomaisilla, maaston muotoon porrastetuilla rivitaloilla, jotka on aseteltu aivan palokadun varteen. Tämän kaupunkipientalon kerrosluku vaihtelee kahden ja kolmen välillä siten, että rakennusmassa porrastuu luontevasti myös vesikaton tasolla. Asuntojen pohjamuodossa toistuu pitkänomainen muoto, joka erityisesti maan tasossa ilmentyy läpi huoneiston avautuvalla näkymällä sisääntulopihalta takapihalle. Katutasossa liikkuva havaitsee tämän luonnonvalon häivähdyksinä rakennusmassan läpi.

Kuva 1. Suunnitelman viistoilmakuvaistutus. Ilmakuva kilpailuohjelmasta.

Kilpailuohjelmassa korostettiin jalankulkukaupungin toiminnan ja ympäristöpiirteiden huomioimista suunnitelmassa. Koin, että kevyen liikenteen käytettävyyden parantamiseksi alueella siitä oli tehtävä sujuvaa ja kiinnostavaa, turvallisuutta unohtamatta. Olennainen osa sujuvuutta on jatkuva ja selkeä verkosto.

Kiinnostavuutta lisätään reitin tarjoamalla vaihtelevilla näkymillä ja miellyttävillä kokemuksilla.

Suunnitelmassa siirsin pääasiallisen autoliikenteen kilpailualueutta ympäröiville pääkaduille. Ajoreitti kerrostalojen maantasokerrosten autotallipaikoille kulkee kuitenkin palokatuja pitkin, koska autotallit ovat hieman avopaikkoja hankalampia käyttää ja mielestäni sen myötä autotalliliikenne on rauhallisempaa liikennettä. Tällä tavoin palokadut rauhoittuvat kevyen liikenteen ja huolto- sekä hälytysajoneuvojen käyttöön. Lisäksi erotin polkupyöräilyn ja kävelyliikenteen selkeästi toisistaan siten, että pyöräilylle varasin kadun keskeltä asfalttipintaisen osuuden ja hitaammalle kävelylle laatoitetun reuna-alueen kadusta. Lisäksi risteyskohtiin ja autoliikenteen ja kevyen liikenteen kohtaamispaikkoihin lisäsin suunnitelmassa erilaisen laatoitetun katupinnan, jotta katutilan muutos huomioitaisiin paremmin.

Asuntojen sisääntulopihan yhteyteen samaan linjaan varastotilojen kanssa sijoitin istutusaltaat rajaamaan rakennusta ja katutilaa toisistaan. Tähän tärkeään kaupunkitilan kohtaan aktiivista kommunikointia ja virikkeellisyyttä lisätäkseen suunnittelin asukkaiden kesäkäyttöön tarkoitetun katualueen. Tämä noin kahden metrin levyinen kaista on tarkoitettu esimerkiksi istuskeluryhmille, polkupyörille tai kukkaruukuille.

Kuva 2. Perinteistä rivitalomaisuutta on häivytetty julkisivuratkaisuilla ja massoittelulla.

Korttelisuunnitelmassa olen sijoittanut taidetta alueen sisääntulokohtiin autokastosten yhteyteen. Taiteen sijoittamisella halutaan kiinnittää huomiota piharakennusten arkkitehtuurille asetettaviin vaatimuksiin.

Suunnittelualueella, palokatuja risteävän kaakkoiskulmassa, sijaitsee muutama vuosi sitten kunnostettu korttelipuisto. Suunnitelman uudisrakennusten ruutukaavamainen sijoittelu palokatuja suuntaisesti tukee puiston säilyttämistä paikallaan. Iäkäs, täysikasvuiset, kerrostalon korkuiset puut korkeiden rakennusten lomassa tuovat kaupunkikuvaan kaivattua vaihtelua. Tuntui myös kuntataloudellisesti järkevältä säilyttää juuri kunnostettu puisto alueen lähivirkistys-

alueena ja erityisenä tapahtumapuistona. Asuntopihojen lisäksi lähipuisto toimii asukkaiden oleskelutilojen jatkeena ja hyvien kevyen liikenteen väylien ansiosta kohtaamispaikkana myös lähialueelta saapuville. Puiston laitaan, kevyen liikenteen väylän varrelle on sijoitettu kiosk, joka toimii alueen asukkaiden ja puiston käyttäjien kohtaamispaikkana ja elintarvikkeiden ostopaikkana.

Kuva 3. Suunnitelman asemakuva. Osassa asunnoista aukeaa suora näkymä korttelipuistoon.

4.2. Rakennustyyppi

Suunnitelmassani rakennustyyppiä kilpailualueelle muodostui townhouse, kaupunkipientalotyyppi, jonka rakennukset soveltuvat sekä tasamaalle että kaltevaan maastoon. Kilpailualueen korttelissa voimakas luode–kaakko-suunnassa laskeva maastonmuoto porrastetaan luontevasti erikorkuisilla rakennusosilla. Vastapulpettikattomuoto tukee myös korkomuutoksia sekoittamalla räystääslinjoja. Niillä voidaan myös toistaa naapurirakennusten kattolinjoja.

Asuinrakennusten runkorakennejärjestelmä on rakennettu CLT-tekniikalla. Lyhenne CLT muodostuu sanoista *cross laminated timber*, mikä tarkoittaa ristiin laminoitua puuta. Palkki- ja pilarimaiset väliseinärakenteet mahdollistavat ylimmän kolmannen kerroksen rakentamisen vain osalle asunnon leveyttä.

Uudisrakennusten pääasialliseksi julkisivumateriaaliksi on valittu pystysuuntainen puu, joka häivyttää rakennusmassan porrastumista. Runsaat lasipinnat parvekkeissa ja rakennusten pitkällä sivuilla luovat vaihtelevia ja mielenkiintoisia katunäkymiä. Lasi mahdollistaa asumisen näkymisen katutilassa, mutta halutessaan asukas voi kaihtimilla ja verhoilla suojata yksityisyyttään. Asuntojen sisääntulon yhteydessä varastojen seinissä on käytetty värikästä sementtilevyä, mikä luo asunnoille tunnistettavuutta ja antaa katutilaan kiinnostavaa vaihtelua.

Kuva 4. Asunnoilla on värikäs ja vehreä sisäänkäyntipiha.

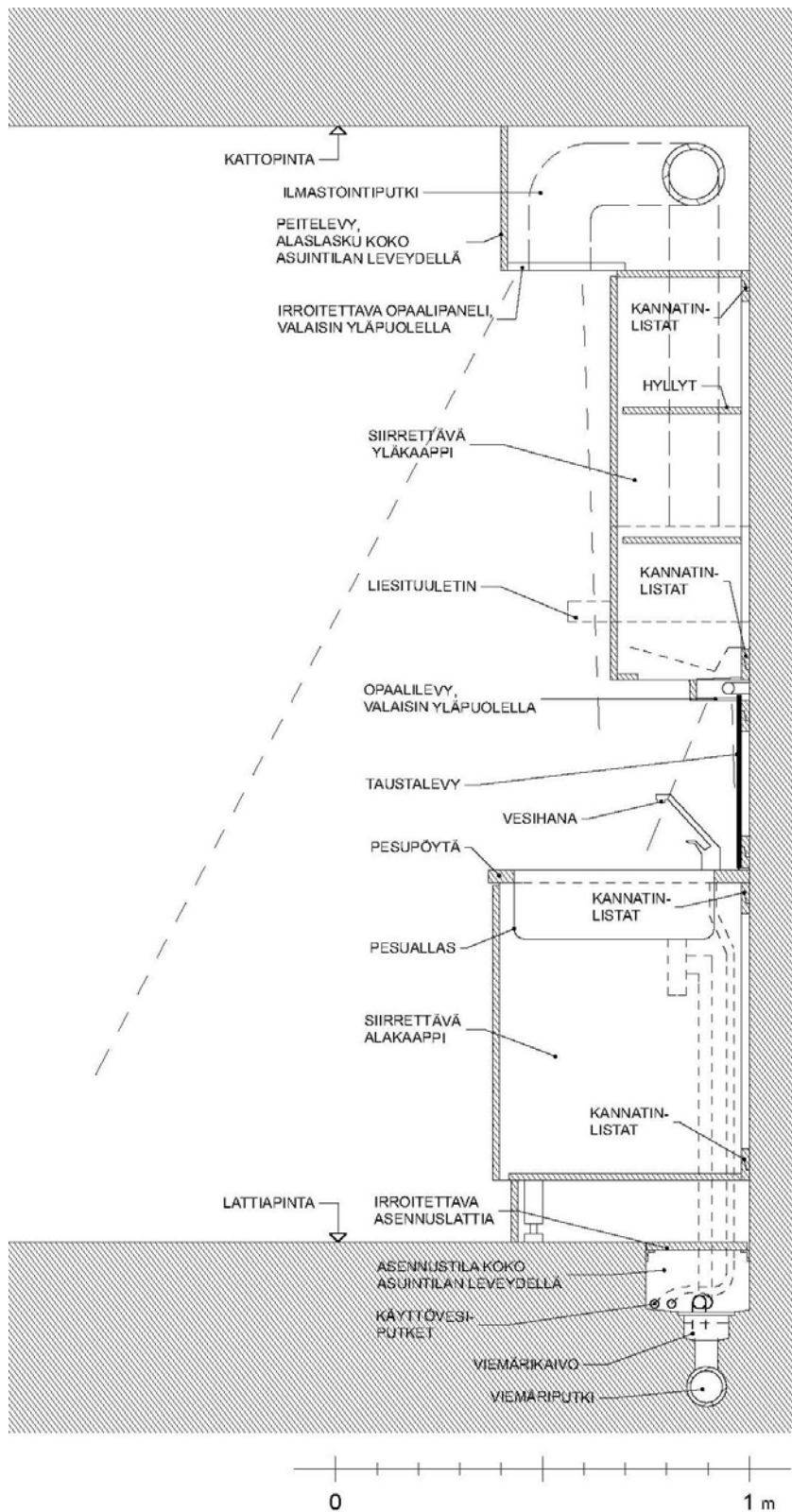
4.3. Muuntojoustavat tilat

Asunnon ensimmäisessä kerroksessa on rakennuksen läpi ulottuva avonainen tila. Tilan kalustaminen perustuu huoneistojen välisen seinän kalusteiden muuntojoustavuuteen. Asukas voi muunnella puukalustejärjestelmän yksiköiden paikkaa tarpeen mukaan (kuten Sovella-järjestelmässä). Keittiö, olohuone ja makuuhuone voidaan sijoittaa tilaan asukkaan mieltymysten mukaisesti. Asunnon olohuoneen voi sijoittaa joko sisääntulon tai takapihan puolelle ilmansuunnan tai näkymän perusteella.

Kalustejärjestelmään kuuluu siirtoseinäyksikkö – koko huonetilan korkuinen komero seinäke-elementeille, joilla tilaa voidaan tarvittaessa jakaa makuu-, työ-, oleskelu- tai ruokailutilaksi. Runkorakennejärjestelmän massiivipuuelementteihin asukkaan on myös helppo tehdä omia kalustekiinnityksiä.

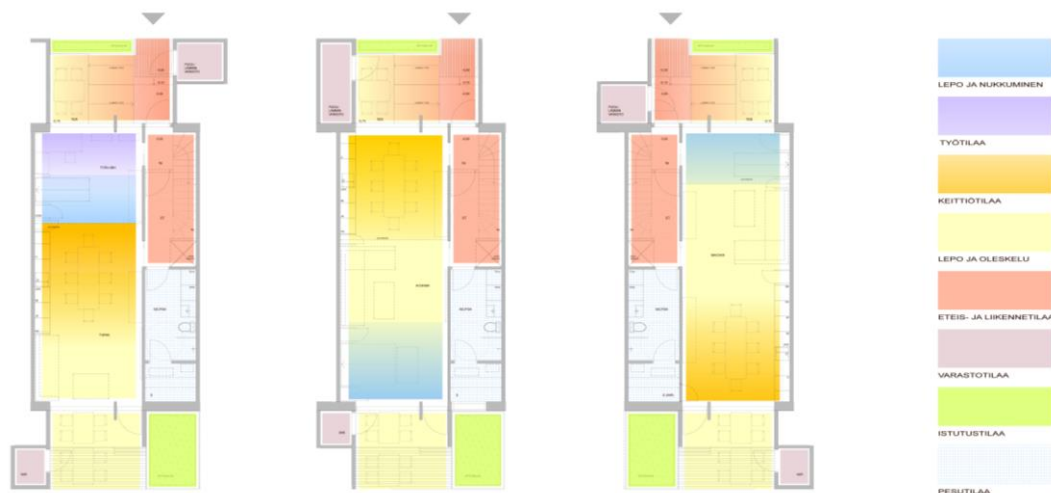

Kuva 5. Samassa muunneltavassa tilassa ovat olohuone, keittiö ja työhuone.

Kuva 6. Kalusteleikkaus keittiön kohdalta.

Asunnon sauna-, pesu-, kodinhoito- ja wc-tilat sijaitsevat maantasokerroksessa eteis- ja porrastilan yhteydessä siten, että viereisen avonaisen asuintilan jakaminen eri tiloiksi onnistuu tilojen käytön häiritsemättä toisiaan. Eteistilaan sijoitettu hissivaraus mahdollistaa liikuntarajoitteisten henkilöiden asumisen myös ylemmissä kerroksissa. Saunatila on mahdollista muuttaa varastoksi, jos asukkaat eivät tarvitse omaa saunaa.

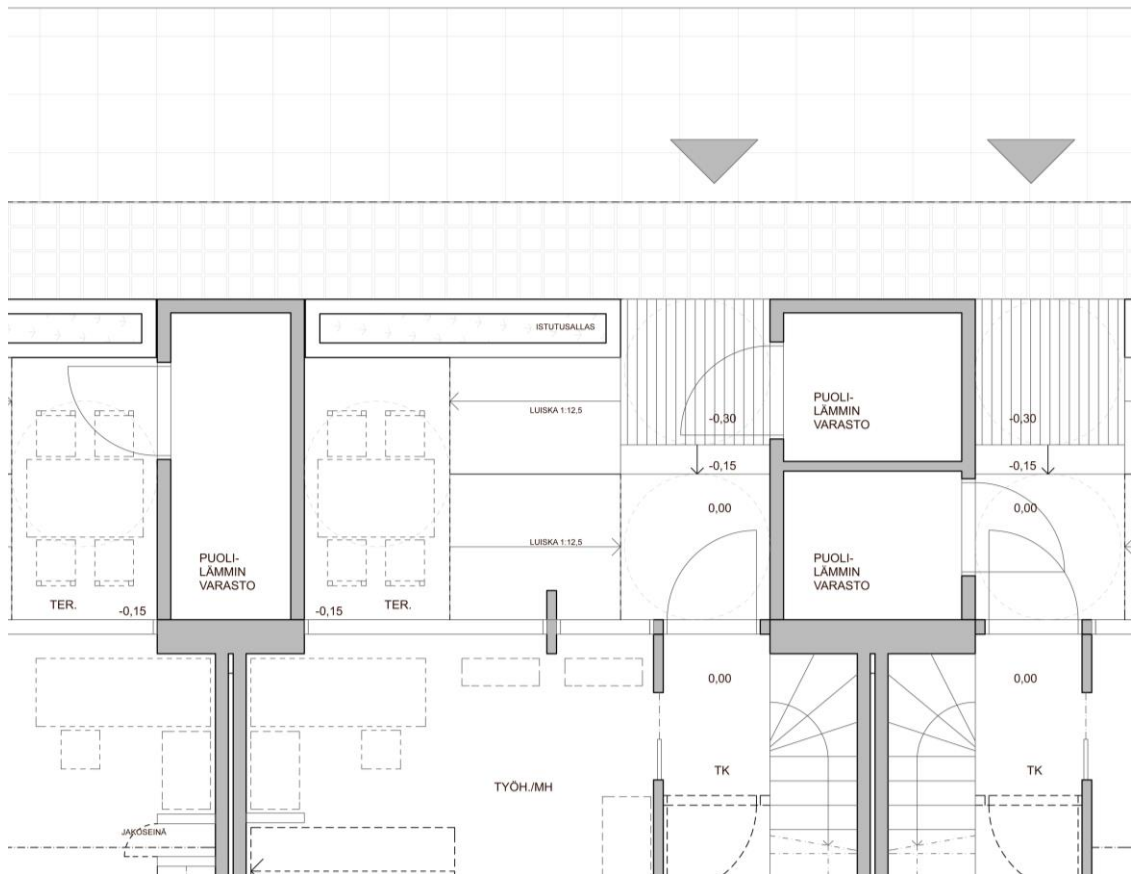

Kuva 7. Maantasokerroksen pohjavariaatioita.

Ylemmissä kerroksissa on huonetiloja, jotka muuntuvat makuuhuoneista työhuoneiksi tai oleskelutiloiksi. Kerroksissa on myös omat minikeittiöt ja kodinhoitotilat sekä pesuhuone ja wc, mikä mahdollistaa tilojen vuokraamisen perheen ulkopuolisille. Myös ylempien kerrosten huonetiloissa on maantasokerroksen tapaan mahdollista siirrellä kalustuskomponentteja tilan monikäyttöisyyden lisäämiseksi.

Asunnon ulko-oleskelutilaa on rakennuksen molemmilla puolilla. Takapihalla asuntojen välinen raja-aita on puoli metriä korkea kivi- tai betonimuuri. Muuri tasaa korkoeroja, mutta ei karsinoi asuntopihoja liiaksi. Matala istuskeluaita mataltaa kynnystä kommunikoida naapuruston kanssa.

Asunnon sisäänkäynnin yhteydessä on puolilämmin varastotila, jotta asunnon sisällä olevan eteistila jää päivittäiskäyttöön pitkäaikaisen varastoinnin sijaan. Takapihalla, terrassin yhteydessä on oma varasto puutarha- ja pihakalusteille. Varastot antavat myös näkösuojaa asukkaille.

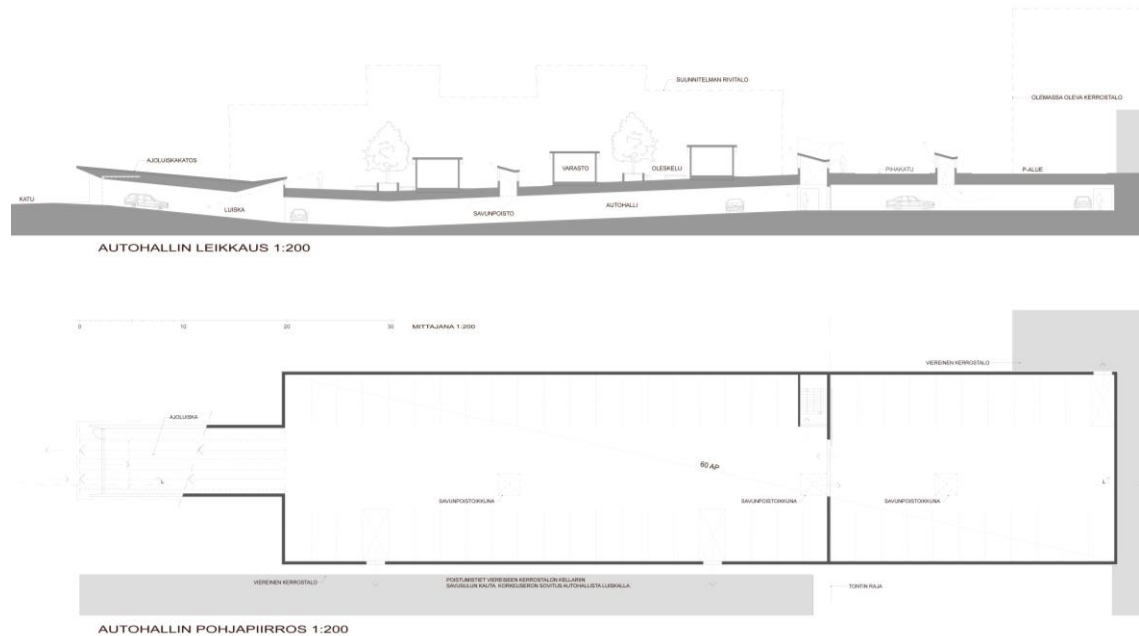
Kuva 8. Kulku kadulta asuntoon on esteetön. Sisäänkäynnin yhteydessä on varastotila.

4.4. Pysäköinti, jätehuolto, varastointi ja asunnon piha-alueet

Yksityinen autoliikenne on minimoitu korttelin sisällä kulkevilla palokaduilla. Pysäköintipaikat on suunnitelmassa järjestetty siten, että autoliikenteestä on mahdollisimman vähän haittaa kevyelle liikenteelle. Paikotusalueet on sijoitettu kilpailualueita kiertävien pääkatujen läheisyyteen. Suunnitelmassa maanpäälliset autopaikat ovat pääasiassa avopaikkoja, ja muutamalla autokatoksella on erotettu autopaikkoja ja katutilaa toisistaan. Asuntojen eteen ei ole sijoitettu autopaikkoja, koska suunnitelmassa haluttiin suosia kevyen liikenteeseen tukeutuvaa liikkumista.

Maanalainen paikoitushalli vähentää maan pinnalla olevien autopaikkojen määrää. Sijoittelussa on hyödynnetty maaston kaltevuutta siten, että ajoluiskan pituus ei kasva suhteettoman pitkäksi. Autohallista on yhteys viereisiin kerrostaloihin. Savunpoistoikkunat on sijoitettu siten, että piha-alueelta on hyvä näkymä autohalliin. Tarkoituksena on lisätä autohalli hienovaraisesti osaksi kaupunkitilaa niin, ettei se kuitenkaan liiaksi hallitse tätä. Autohallin poistumistieportaan

viereen on sijoitettu polkupyörien säilytyspaikka. Tämä mahdollistaa kauempana asuvan, keskustassa työssä käyvän autopysäköinnin keskustan tuntumaan ja loppumatkan taittamisen pyörällä.

Kuva 9. Maanalaisella pysäköintiratkaisulla ohjataan ajoneuvoliikenne asuinalueen reunoille.

Jätehuolto on sijoitettu kilpailualueen reunoille, ettei tyhjennysauton tarvitse ajaa keskelle asuinalueetta. Suunnitelmassa jätesäiliöt sijaitsevat autokatoksen yhteydessä olevassa jätevarastossa, mutta varaston sijaan voidaan käyttää myös syväkeräysjärjestelmää.

Ulkoiluvälinevarastoja on autokatosten yhteydessä ja asuntojen sisäpihalla kerrostalojen ja rivitalojen välissä. Asuntovarastoja on aivan asunnon sisäänkäyntien yhteydessä ja takapihoilla. Varastotilojen määrässä on pyritty sopivaan niukkuuteen, ettei niistä muodostuisi tavaran ”arkistoja”.

Asunnoilla on kaksi pihaa: sisääntulopiha ja takapiha. Molemmilla pihoilla on tilaa rajaavia istutusaltaita koriste- tai hyötykasveille ja paikka istuskeluryhmälle. Asukkaalle annetaan mahdollisuus muokata myös asunnon piha-alueiden käyttöä mieleisekseen. Asukas voi itse valita, kummalla puolella asuntoa oleskelee, samaan tapaan kuin asunnon sisällä olohuoneen paikkaa miettiessään. Aikaisemmin mainittu mahdollisuus laajentaa pihakalustamista katu-alueelle yhdistettynä sisääntulopihan elävyyteen luo rikasta ja kiinnostavaa kaupunkikuvaa.

4.5. Pinta-alatiedot ja autopaikat

Asuintilojen kerrosala on 3225 m².

Huoneistoala on 2740 m².

Asuinrakennuksissa kiinni olevien puolilämpimien ja kylmien varastojen pinta-ala on yhteensä 125 m².

Autokatosten pinta-ala on 260 m².

Pihavarastojen, jäte- ja polkupyöräkatosten yhteispinta-ala on 240 m².

Autohallin pinta-ala ajoluiskineen ja poistumistieportaineen on 1550 m².

Maan päällä olevia autopaikkoja on 59 kpl, joista 16 kpl katospaikkoja.

Maan alla autohallissa on 60 autopaikkaa.

Yhteensä autopaikkoja on 119 kpl.

5. YHTEENVETO JA LOPPUSANAT

Kaupunkien vanhojen kerrostaloalueiden tiivistämishankkeissa olennaisena tekijänä ovat asukkaat. Uusia keskusta-asukkaita houkutteleva asuintalotyyppi saattaa tulevaisuudessa olla kaupunkipientalo: katulinjaan kiinnirakennettu, kompaktilla piharatkaisulla toteutettu ja sisätiloiltaan joustava monikerroksinen asuintalo.

Kaupunkipientaloja on kaavoitettu runsaasti erityisesti Helsingin uusille asuinalueille, mutta vielä suomalaiset eivät ole ottaneet kapeaa ja korkeaa talomallia omakseen. Sen sijaan uusloft-asunnot (varta vasten ei-asumiskäyttöön tehdyn oloiseksi valmistettu ja keskeneräiseksi jätetty raakatila) Helsingin Arabianrannassa ovat käytännössä osoittautuneet halutuiksi asunnoiksi. Yhtenä asukasta innostavana seikkana voisi olla eräänlainen kaupunkipientalon ja uusloft-asunnon yhdistelmä, missä keskeneräistä raakatilaa ilmentäisi kalustemuunneltava monikäyttötila.

Mielestäni suunnitelmassani on parasta oivallus, että asunnon avautumissuunnan voi asukas itse päättää ja muuttaa tilanteen mukaan varsin helposti. Myös muunneltava kalusteratkaisu saattaa tulevaisuudessa olla kilpailuetu asuntoa myydessä – tai sitten asunnon vaihtamistarve vähenee tämän ominaisuuden myötä.

LÄHTEET

Uusi Puu-Kuopio -arkkitehtuurikilpailu opiskelijoille -kilpailuohjelma, 2013

Arkkitehti 2/2013: "Pientaloasuminen hakee muotoaan."

Pirjo Sanaksenaho

Arkkitehti 4/2011: "Monistamisesta monimuotoistamiseen."

Pasi Mäenpää

Tiivis ja matala korttelirakenne – asuntorakentamisen typologiaa

Aila Korpivaara / Ympäristöministeriö, Jukka Aalapiha / Eriksson Arkkitehdit Oy

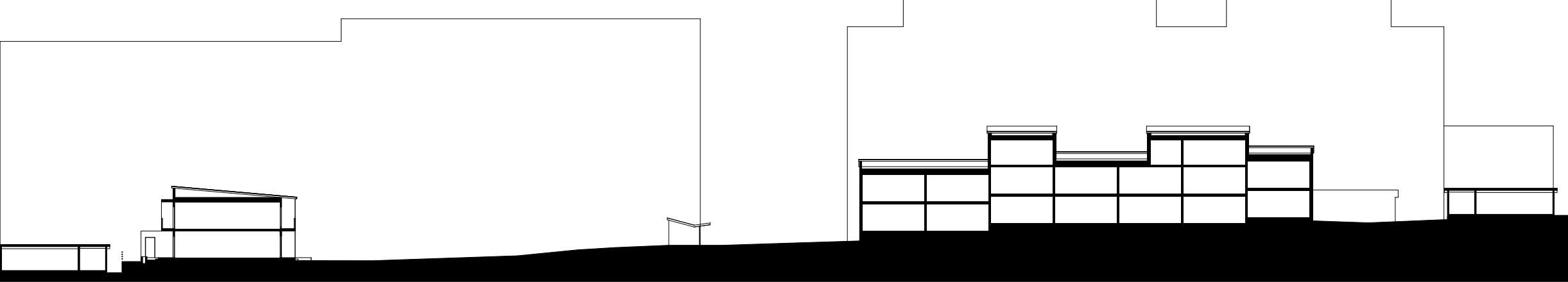
Rakennustieto Oy, Tammer-Paino Oy, Helsinki 2005

LIITTEET 1-4

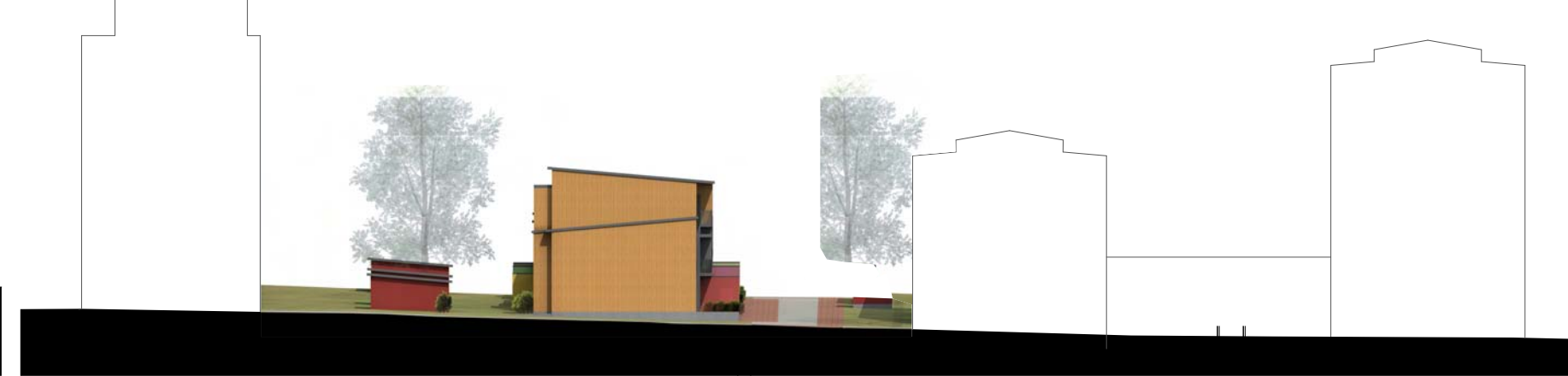
Kilpailuplanssien pienennökset A4-kokoisina (alkuperäiskoko A1)

KORTTELISUUNNITELMA 1:500

ALUELEIKKAUS LÄNTEEN 1:500

KATUPROJEKTIO KOLJONNIEMENKADULTA POHJOISEEN 1:500

VIISTOILMAKUVAISTUTUS

”KOTIPIHALLA”

Suunnitelmassa jatketaan kaupunginosan selkeää ruutukaavamaisuutta pienempirakeisena korttelitasolla.

Suunnitellut rakennukset soveltuvat sekä tasamaalle että kaltevaan maastoon. Tässä kilpailualueen korttelissa voimakas luode-kaakko-suunnassa laskeva maastonmuoto porrastetaan luontevasti eri korkuisilla rakennusosilla. Vastapulpettikattomuoto tukee myös korkomuutoksia sekoittamalla räystääslinjoja. Niillä voidaan myös toistaa naapurirakennusten kattolinjoja.

Asunnon ensimmäisessä kerroksessa on rakennuksen läpi menevä avonainen tila. Tilan kalustaminen perustuu huoneistojen välisen seinän kalusteiden muuntojoustavuuteen. Asukas voi muunnella puukalustejärjestelmän yksiköiden paikkaa tarpeen mukaan (kuten Sovella-järjestelmässä). Keittiö, olohuone ja makuuhuone voidaan sijoittaa asukkaan mieltymyksen mukaisesti. Asunnon olohuoneen voi sijoittaa jommallekummalle puolelle ilmansuunnan tai näkymän mukaisesti. Asunnon ulko-oleskelutilaa on myös rakennuksen molemmilla puolilla. Katualueella on myös asunnon edessä noin kahden metrin levyinen kaista asukkaan käyttöön, esimerkiksi istuskeluryhmille, polkupyörille tai kukkaruukuille. Takapihalla asuntojen välinen raja-aita on puoli metriä korkea kivi- tai betonimuuri. Muuri tasaa korkoeroja, mutta ei karsinoi asuttopihoja liiaksi.

Asuinrakennusten runkorakennejärjestelmä on rakennettu CLT-tekniikalla. Palkki- ja pilarimaiset väliseinärakenteet mahdollistavat ylimmän kolmannen kerroksen rakentamisen vain osalle asunnon leveyttä. Massiivipuulementteihin asukkaan on myös helppo tehdä omia kalustekiinnityksiä.

Korttelisuunnitelmassa taidetta on sijoitettu alueen sisääntulokohtiin autokastosten yhteyteen. Taiteen sijoittamisella halutaan lisätä piharakennusten arkkitehtuurille asetettuja vaatimuksia.

Autoliikenne on minimoitu korttelin sisällä palokujilla.

KATUNÄKYMÄ

TONTTISUUNNITELMA 1:200

PINTA-ALATIEDOT:

Asuintilojen kerrosala on 3225 m²
Huoneistoala on 2740 m².

Asuinrakennuksissa kiinni olevien puolilämpimien ja kylmien varastojen pinta-ala on yhteensä 125 m².

Autokatosten pinta-ala on 260 m².

Pihavarastojen, jäte- ja polkupyöräkatosten yhteispinta-ala on 240 m².

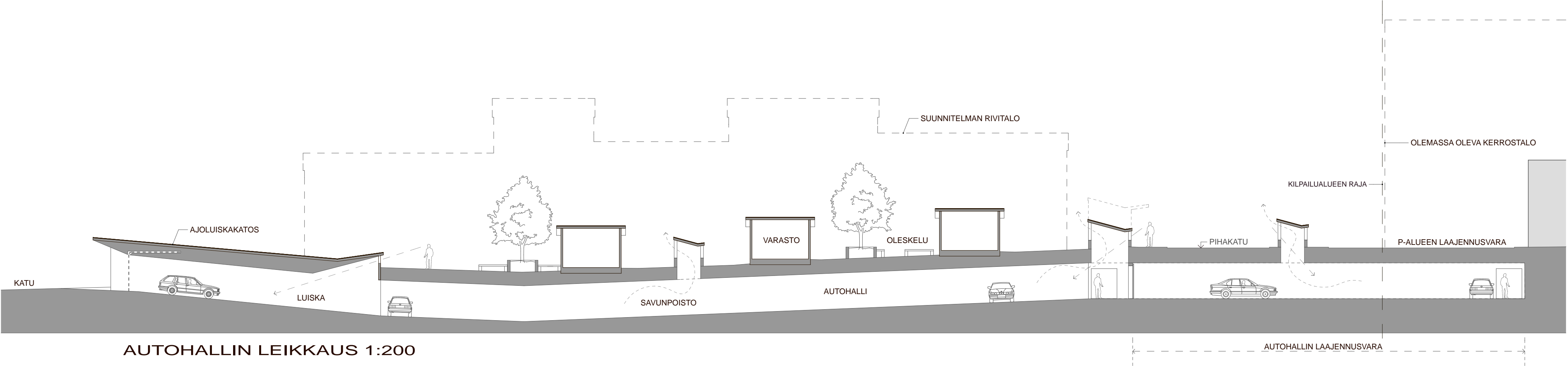
Autohallin pinta-ala ajoluiskineen ja poistumistieportaineen on 1050 m².
Lisäksi autohallin laajennusvaran pinta-ala on 500 m².

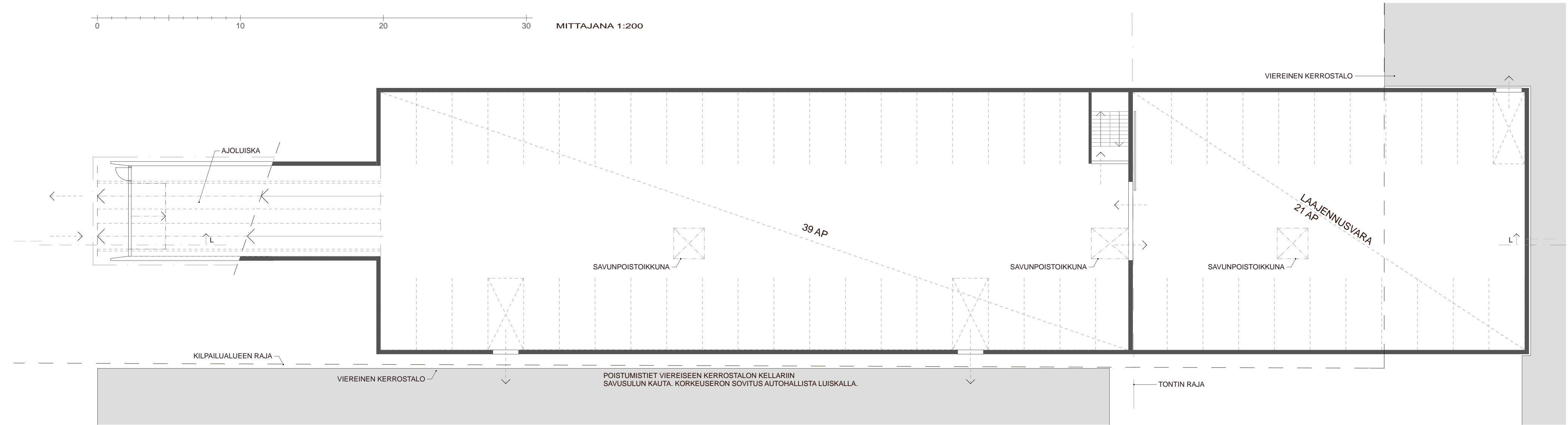
ITÄJULKISIVU 1:100 (KADUN PUOLI)

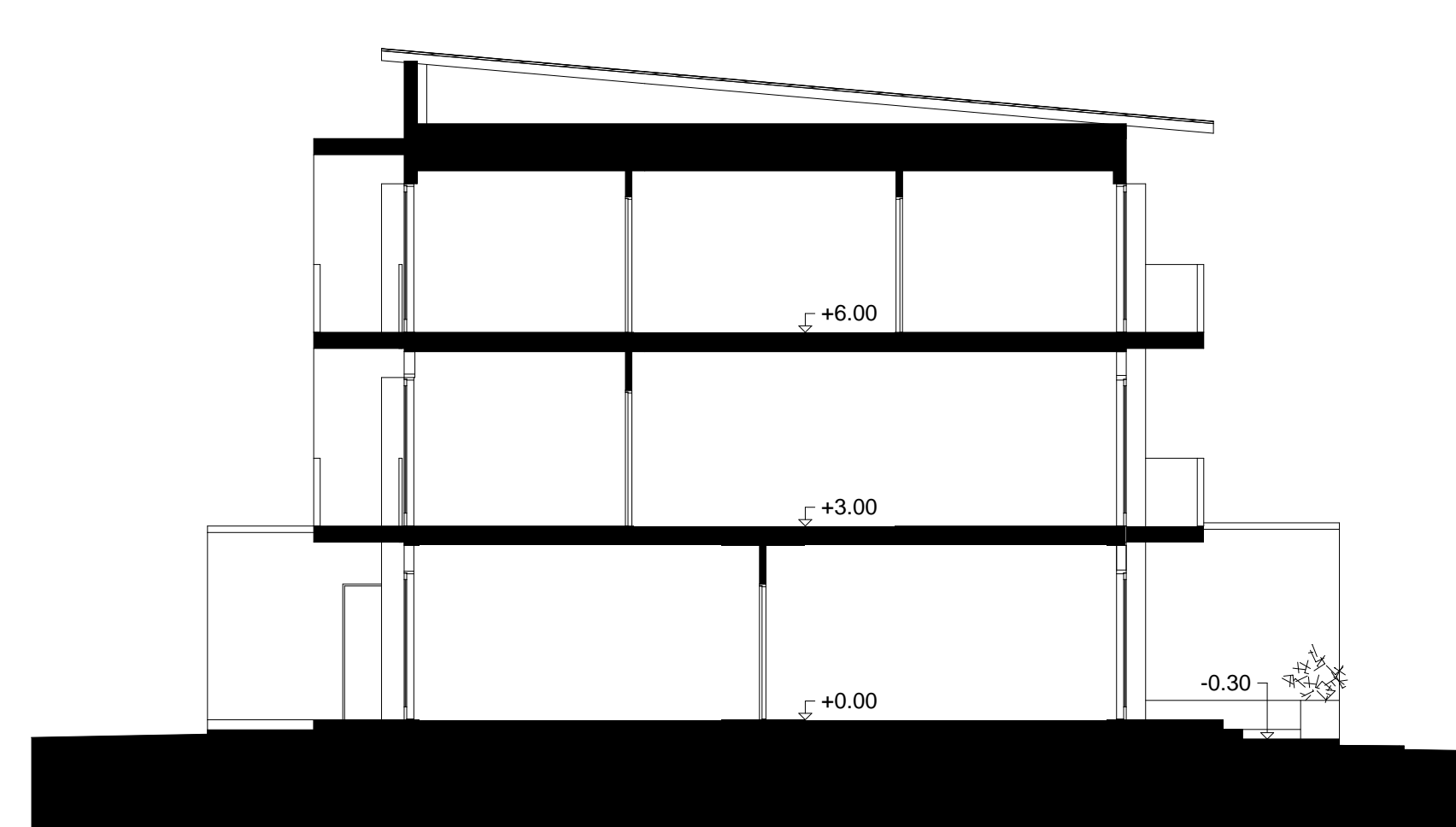
PIHANÄKYMÄ

AUTOHALLIN LEIKKAUS 1:200

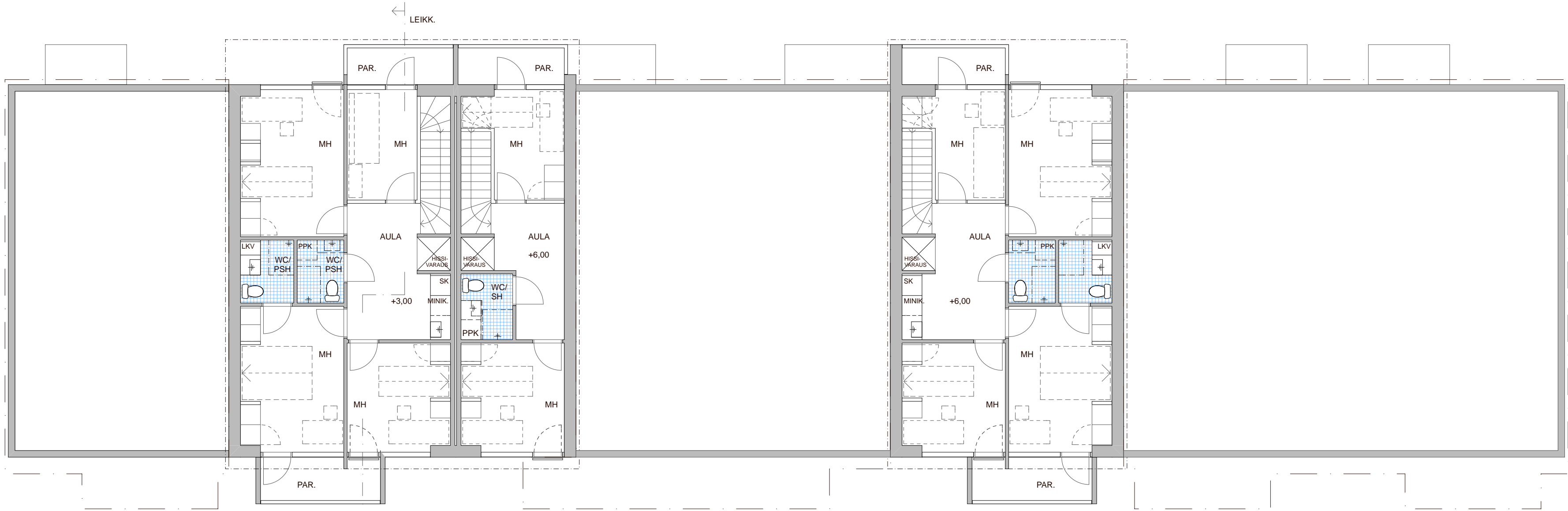
AUTOHALLIN POHJAPIIRROS 1:200

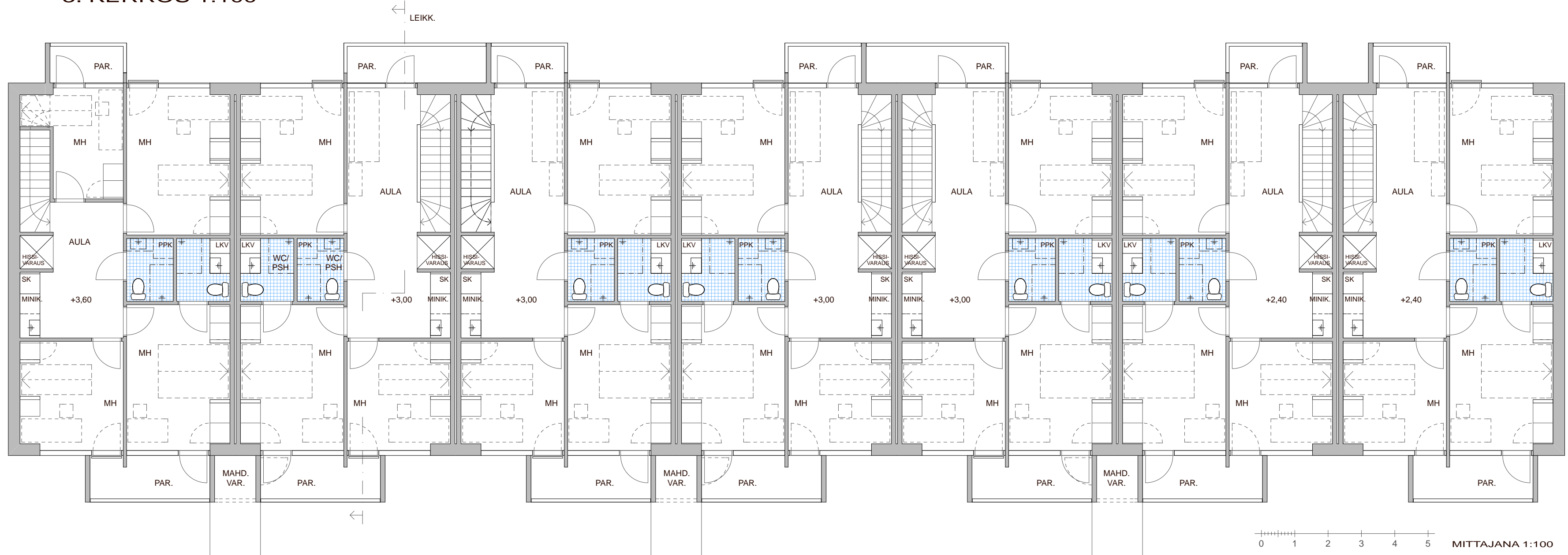
LEIKKAUS 1:100

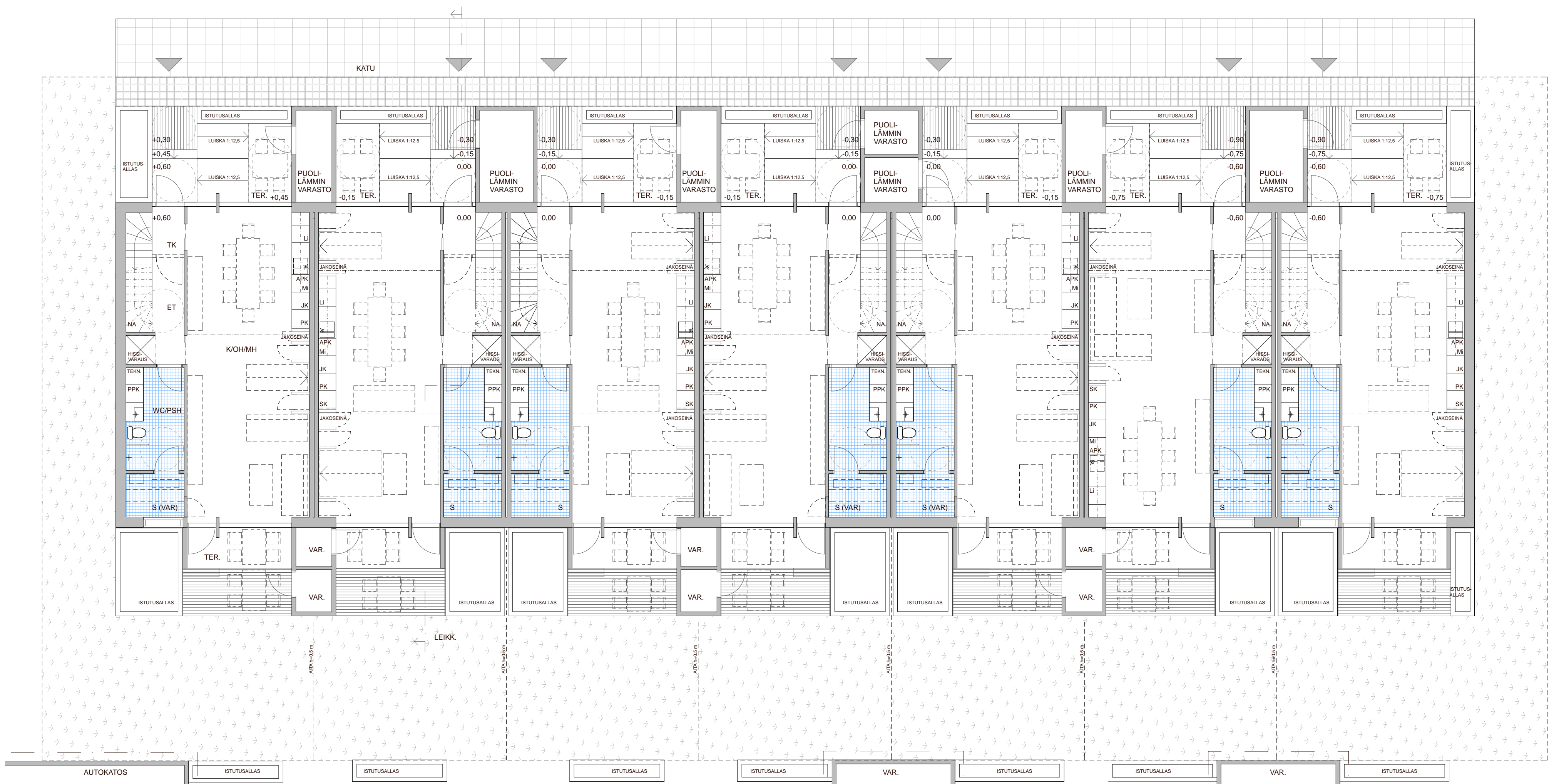
ETELÄJULKISIVU 1:200

3. KERROS 1:100

2. KERROS 1:100

1. KERROS 1:100

LÄNSIJULKISIVU 1:100 (PIHAN PUOLI)

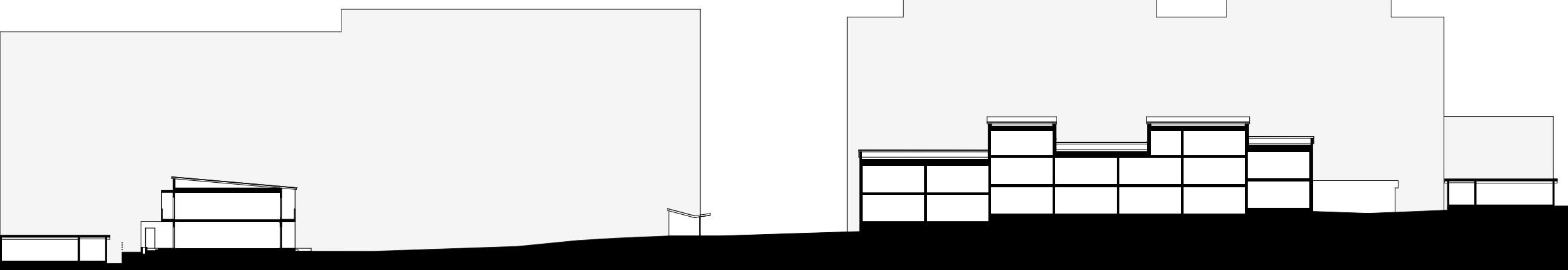
1. PYSTYSUUNTAINEN PUU
2. KUITUSEMENTILEVY
3. LASI, VÄRIILINEN
4. BETONI
5. LASI, KIRKAS
6. TERÄPELTI

LIITTEET 5-9

Suunnitelmaplanssien pienennökset A4-kokoisina (alkuperäiskoko A1)

KORTTELISUUNNITELMA 1:500

ALUELEIKKAUS LÄNTEEN 1:500

KATUPROJEKTIO KOLJONNIEMENKADULTA POHJOISEEN 1:500

VIISTOILMAKUVAISTUTUS

SUUNNITELMASELOSTUS

Suunnitelmassa jatketaan kaupunginosan selkeää ruutukaavamaisuutta pienempirakeisena korttelitasolla.

Suunnitellut rakennukset soveltuvat sekä tasamaalle että kaltevaan maastoon. Tässä kilpailualueen korttelissa voimakas luode-kaakko-suunnassa laskeva maastonmuoto porrastetaan luontevasti erikorkuisilla rakennusosilla. Vastapulpettikattomuoto tukee myös korkomuutoksia sekoittamalla räystääslinjoja. Niillä voidaan myös toistaa naapurirakennusten kattolinjoja.

Asunnon ensimmäisessä kerroksessa on rakennuksen läpi menevä avonainen tila. Tilan kalustaminen perustuu huoneistojen välisen seinän kalusteiden muuntojoustavuuteen. Asukas voi muunnella puukalustejärjestelmän yksiköiden paikkaa tarpeen mukaan (kuten Sovella-järjestelmässä). Keittiö, olohuone ja makuuhuone voidaan sijoittaa asukkaan mieltymyksen mukaisesti. Asunnon olohuoneen voi sijoittaa joko sisään tulon tai takapihan puolelle ilmansuunnan tai näkymän mukaisesti. Asunnon ulko-oleskelutilaa on myös rakennuksen molemmilla puolilla. Katualueella on myös asunnon edessä noin kahden metrin levyinen kaista asukkaan käyttöön, esimerkiksi istuskeluryhmille, polkupyörille tai kukkaruukuille. Takapihalla asuntojen välinen raja-aita on puoli metriä korkea kivi- tai betoni-muuri. Muuri tasaa korkoeroja, mutta ei karsinoi asuntopihoja liiaksi.

Asuinrakennusten runkorakennejärjestelmä on rakennettu CLT-tekniikalla. Palkki- ja pilarimaiset väliseinärakenteet mahdollistavat ylimmän kolmannen kerroksen rakentamisen vain osalle asunnon leveyttä. Massiivipuu-elementteihin asukkaan on myös helppo tehdä omia kalustekiinnityksiä.

Korttelisuunnitelmassa taidetta on sijoitettu alueen sisään tulokohtiin autokatosten yhteyteen. Taiteen sijoittamisella halutaan lisätä piharakennusten arkkitehtuurille asetettuja vaatimuksia.

Autoliikenne on minimoitu korttelin sisällä palokujilla.

KATUNÄKYMÄ

TONTTISUUNNITELMA 1:200

0 10 20 30 MITTAJANA 1:200

PINTA-ALATIEDOT JA AUTOPAIKAT

Asuintilojen kerrosala on 3225 m²
Huoneistoala on 2740 m².

Asuinrakennuksissa kiinni olevien puolilämpimien ja kylmien varastojen pinta-ala on yhteensä 125 m².

Autokatosten pinta-ala on 260 m².

Pihavarastojen, jäte- ja polkupyöräkatosten yhteispinta-ala on 240 m².

Autohallin pinta-ala ajoluisikineen ja poistumistieportaineen on 1550 m².

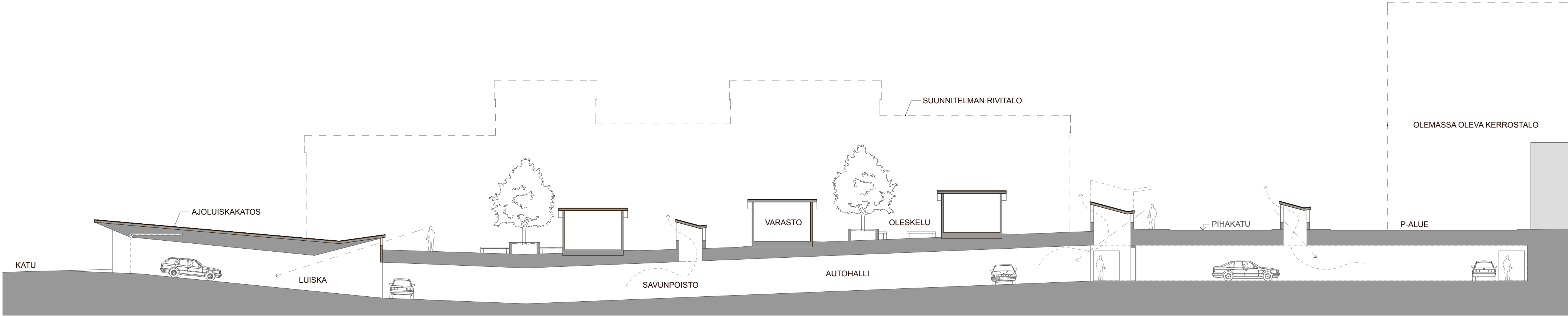
Maan päällä olevia autopaikkoja on 59 kpl, joista 16 kpl katospaikkoja.
Maan alla autohallissa on 60 autopaikkaa.
Eli yhteensä autopaikkoja on 119 kpl.

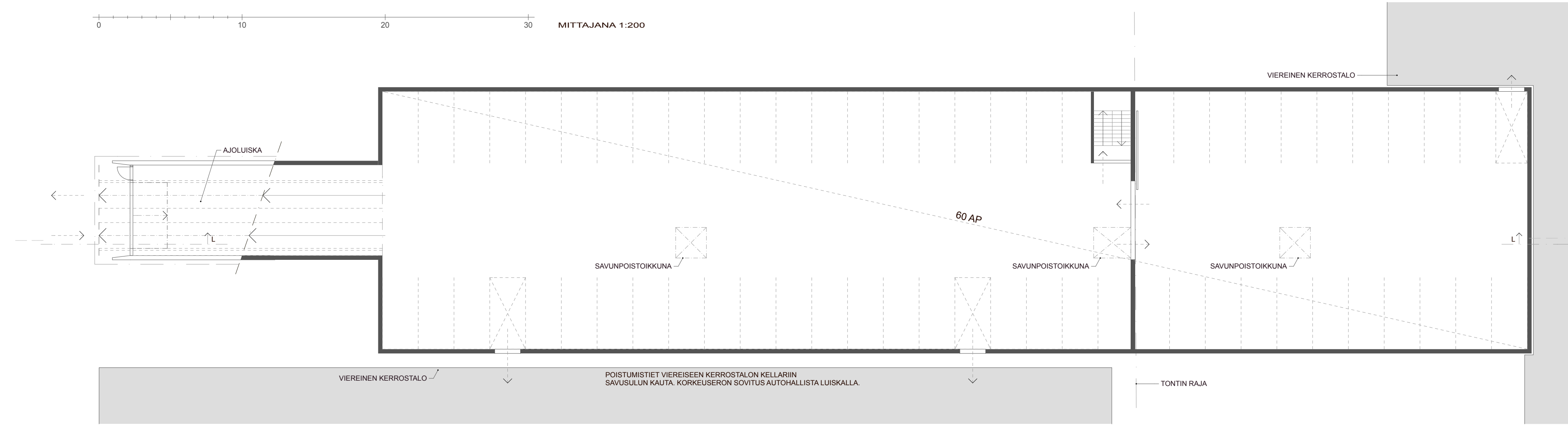
ITÄJULKISIVU 1:100 (KADUN PUOLI)

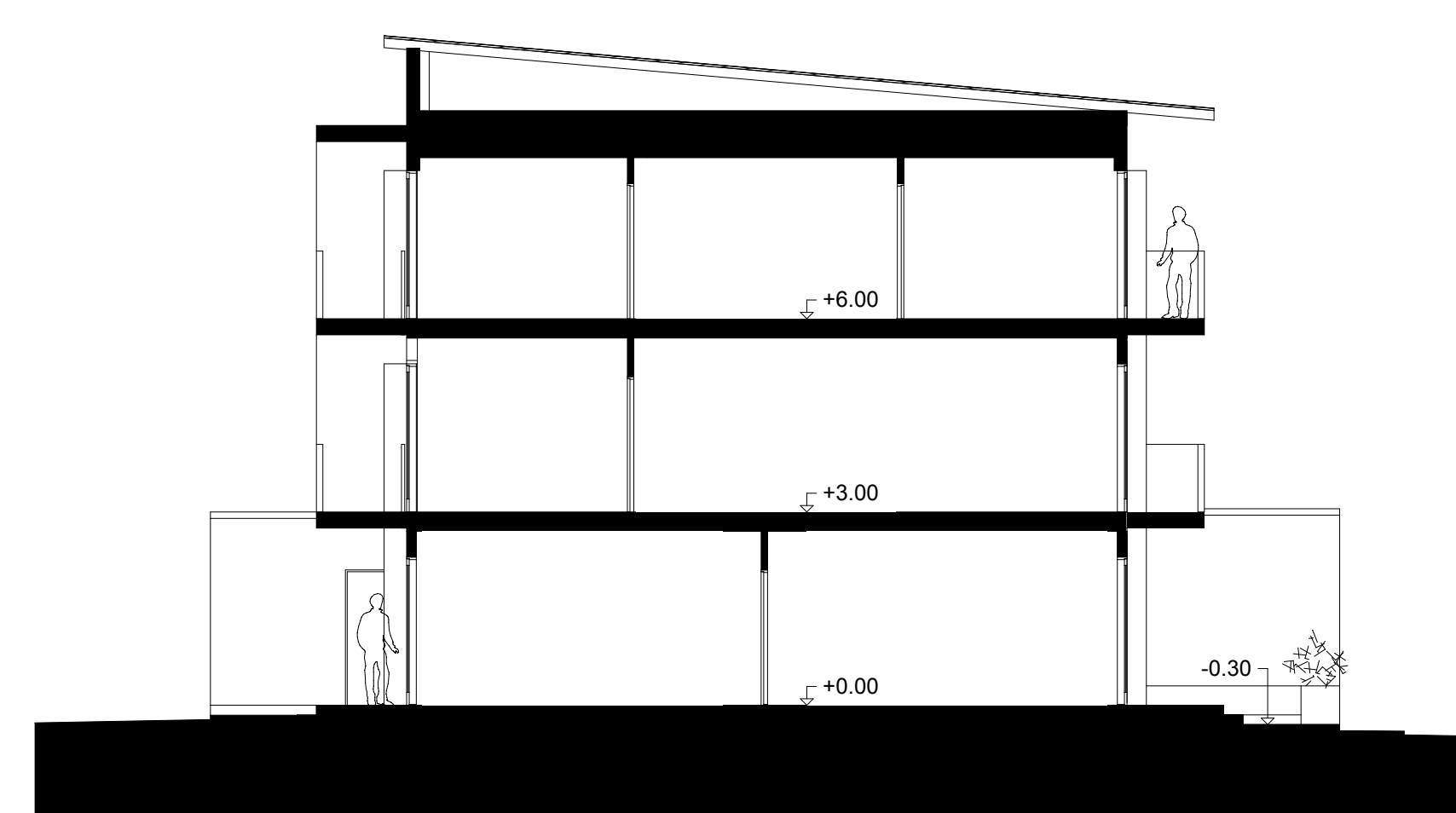
PIHANÄKYMÄ

AUTOHALLIN LEIKKAUS 1:200

AUTOHALLIN POHJAPIIRROS 1:200

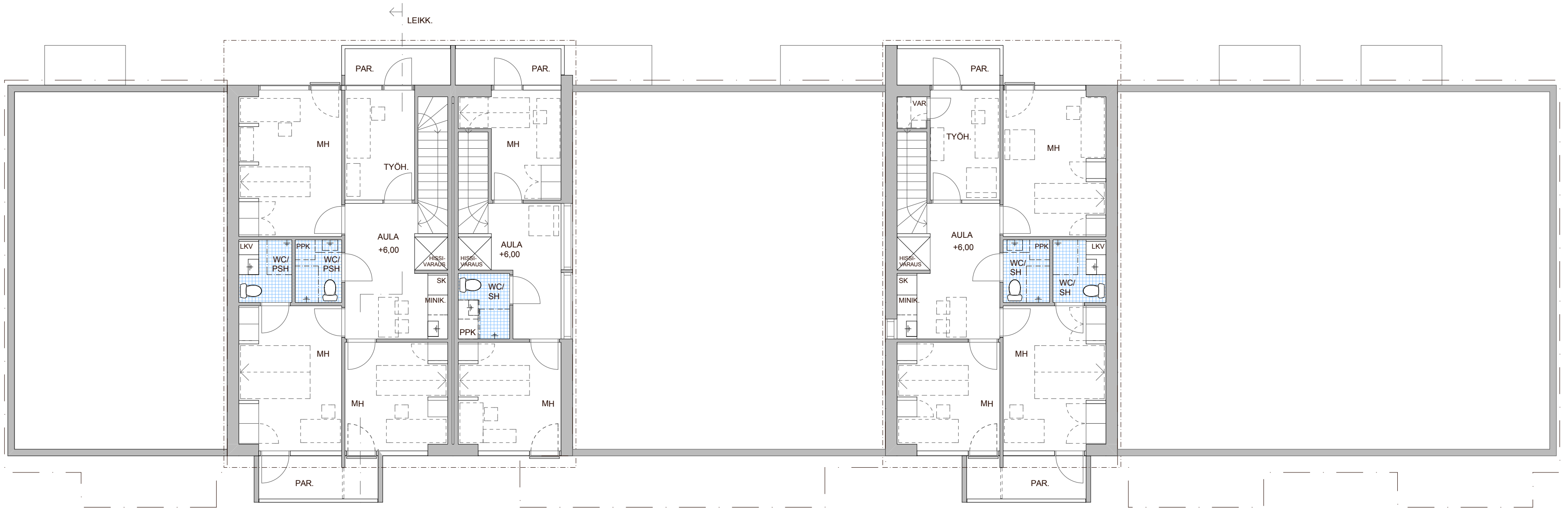

LEIKKAUS 1:100

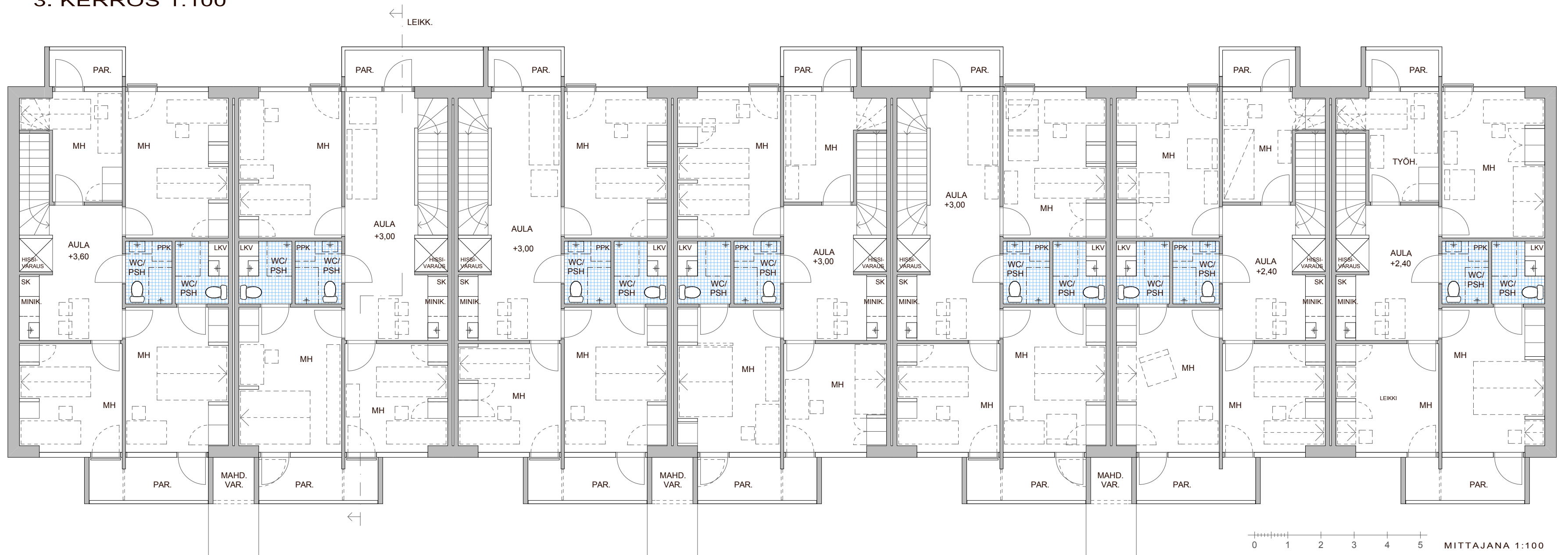

ETELÄJULKISIVU 1:200

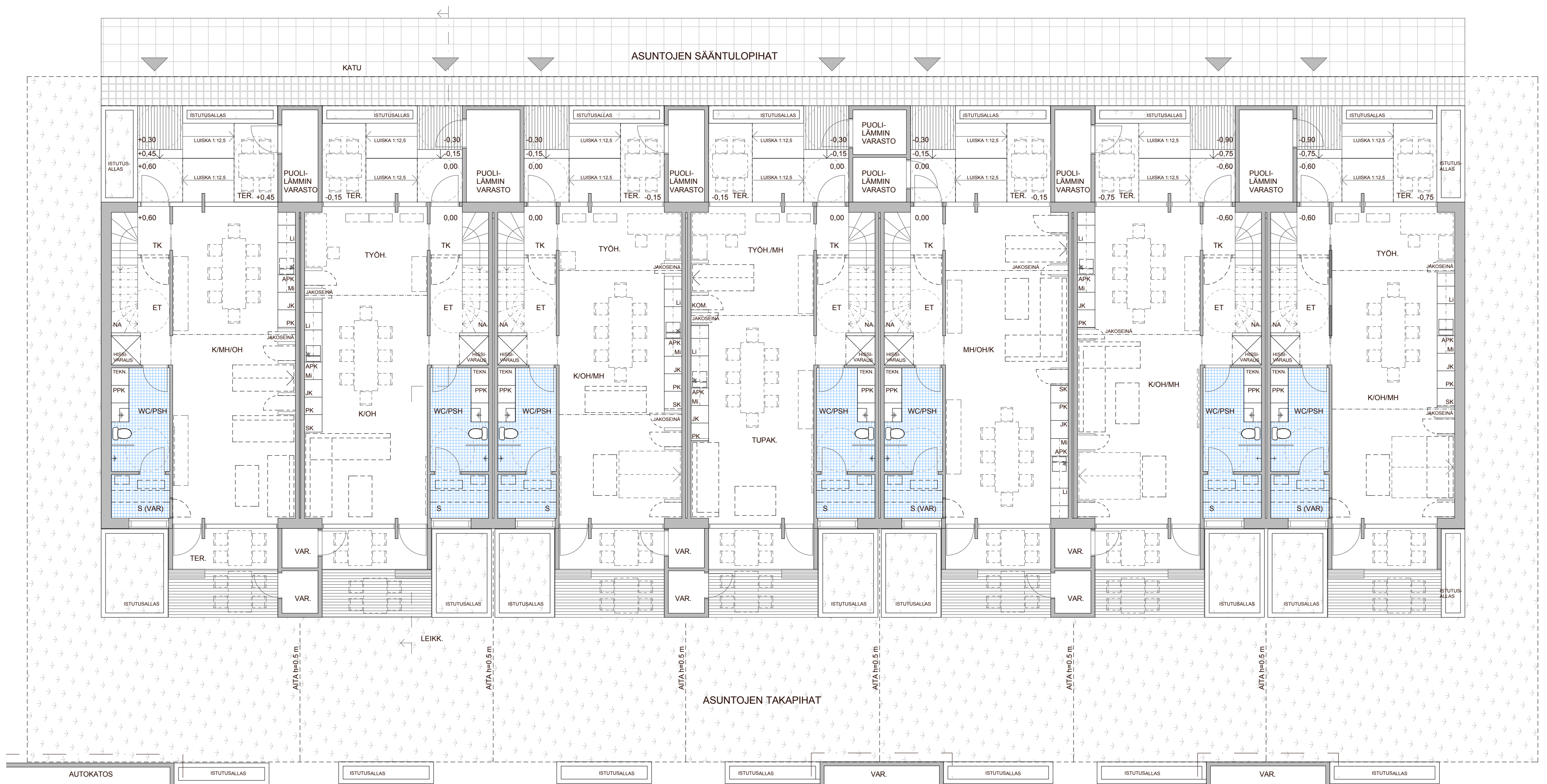
1. PYSTYSUUNTAINEN PUU
2. KUITUSEMENTTILEVY
3. LASI, VÄRIILLINEN
4. BETONI
5. LASI, KIRKAS
6. TERÄPELTI

3. KERROS 1:100

2. KERROS 1:100

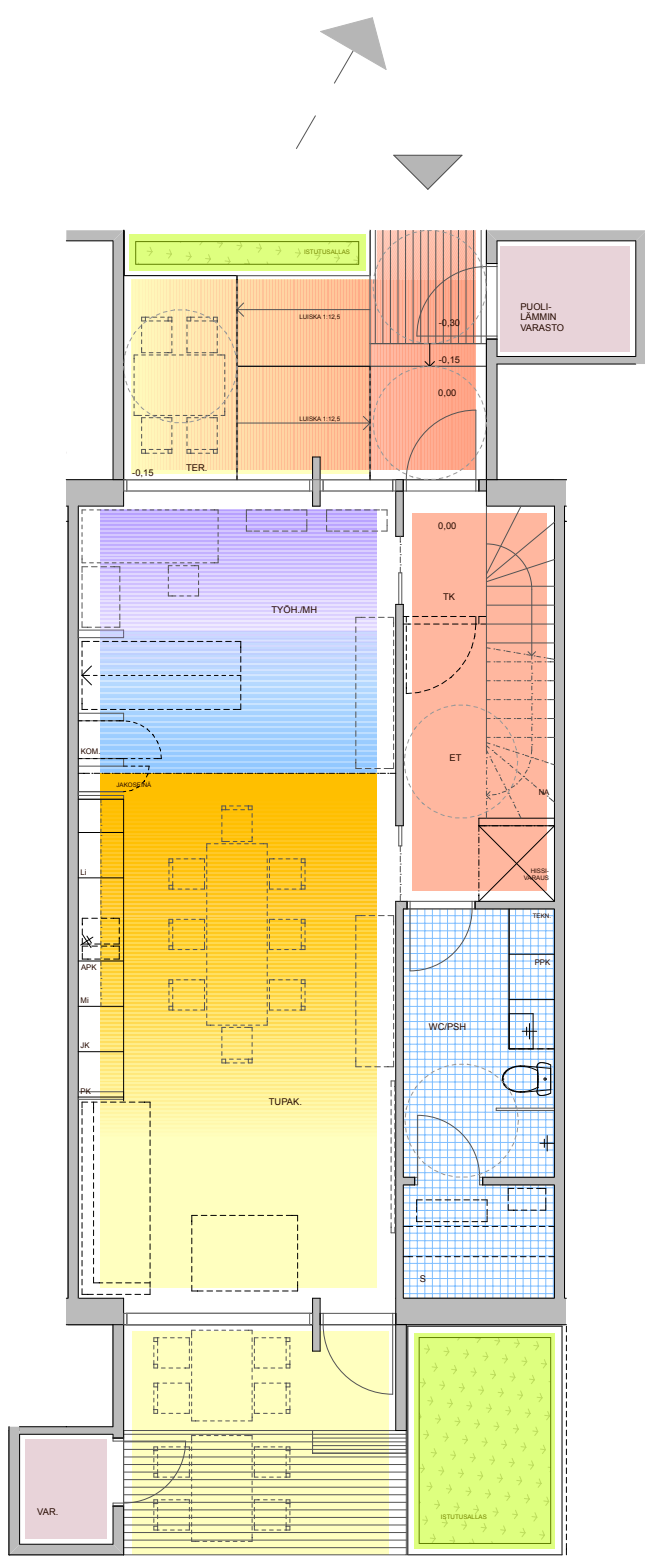
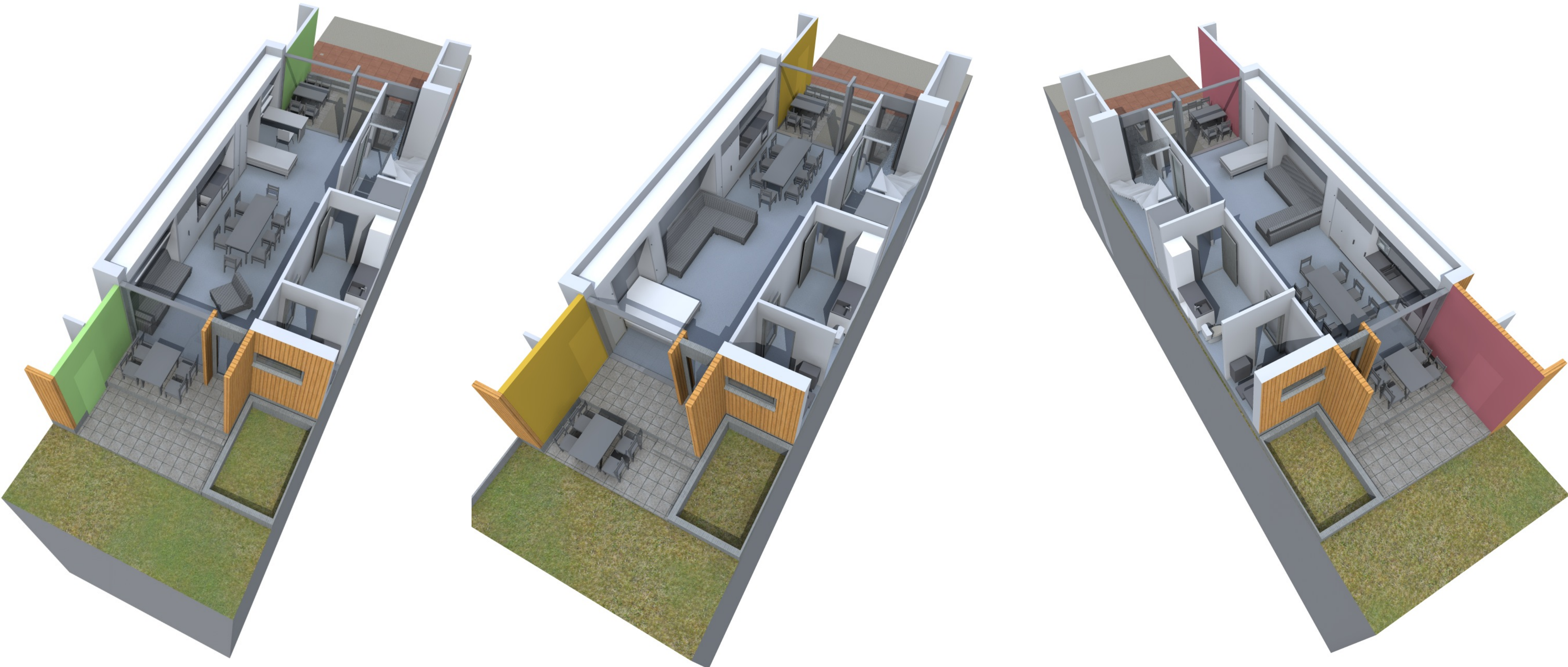
1. KERROS 1:100

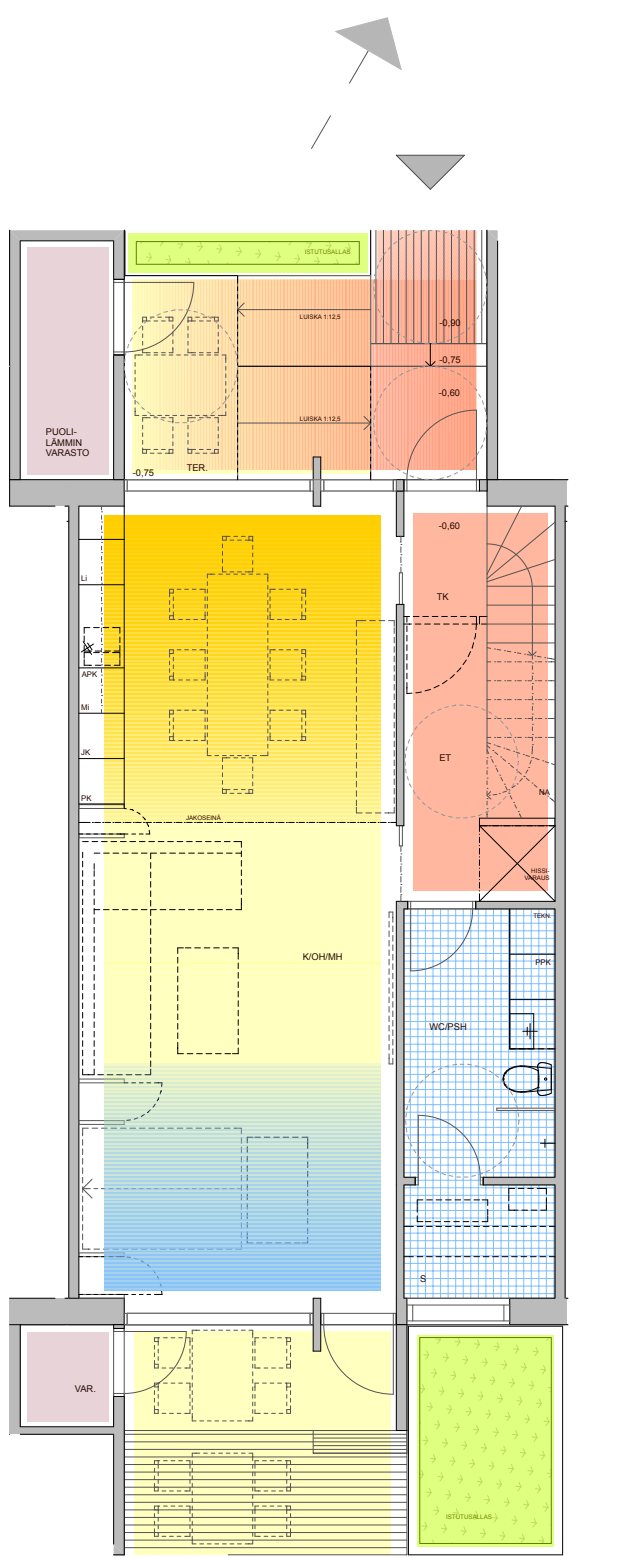
LÄNSIJULKISIVU 1:100 (PIHAN PUOLI)

SISÄNÄKYMÄ

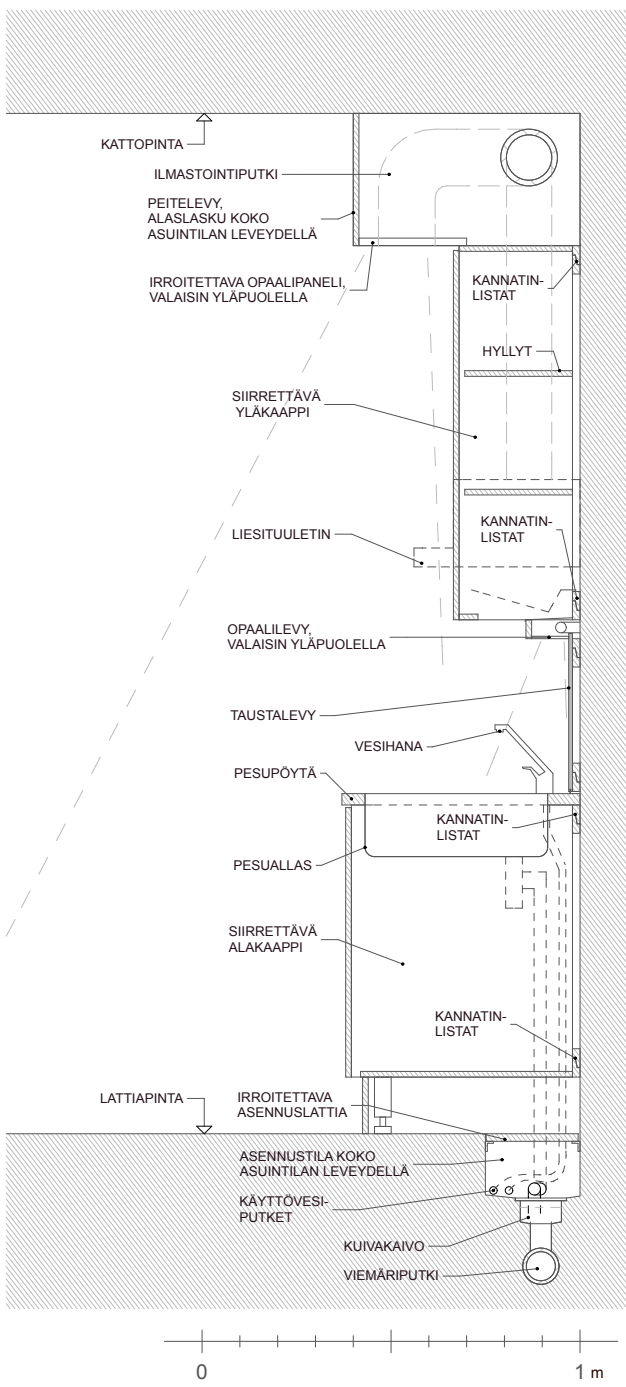
KEITTIÖ KESKELLÄ HUONETILAA

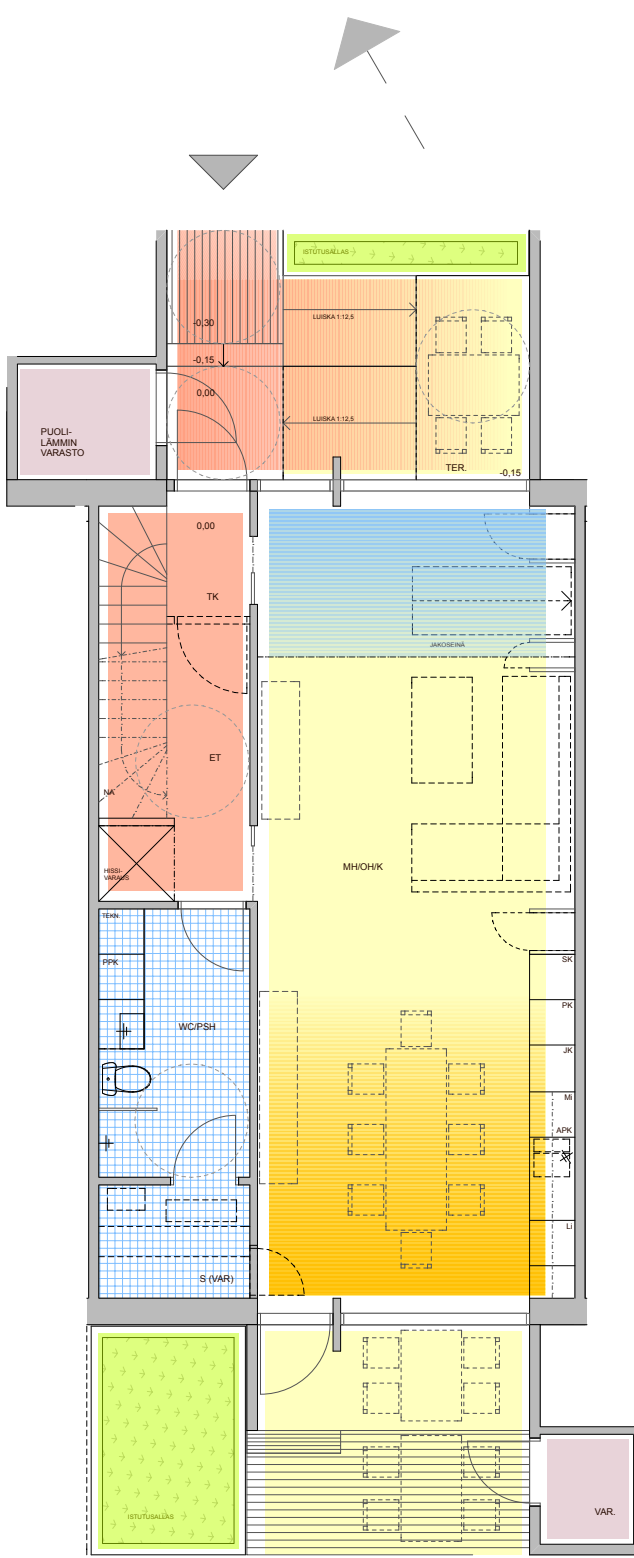
KEITTIÖ SISÄÄNTULON PUOLELLA

TILOJEN KÄYTTÖ

KALUSTEDETALJI 1:20

KEITTIÖ SISÄPIHAN PUOLELLA

1. KERROKSEN POHJAVARIAATIOITA 1:100